

NAGY
ADRIEN

**KREATÍV
MODELLEZÉS
ÉS SZABÁS**

BUDAPEST, 2019

NAGY
ADRIEN

**KREATÍV
MODELLEZÉS
ÉS SZABÁS**

BUDAPEST, 2019

Nagy Adrien:
Kreatív modellezés és szabás

Szerző: Nagy Adrien

Fotók: Nagy Adrien, Polónyi István

Szakmai lektor:
Harmati Hedvig DLA, Benczik Judit

Grafikus: Szabó Dóra

Szerkesztő grafikus: Földi Endre

Budapest
2019

A könyv a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem
DLA képzésének doktori mesterműve

Külön köszönet a Varrógépcentrumnak

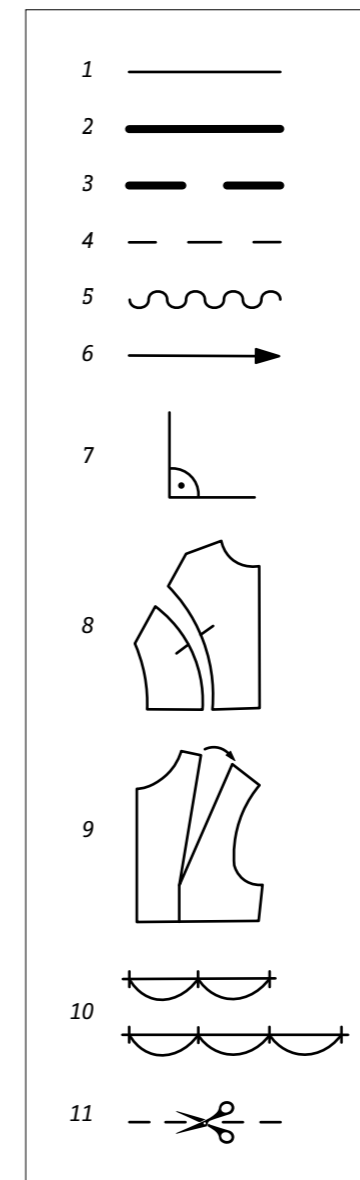
TARTALOM

ELŐSZÓ	04	AZ UJJA SZABÁSMINTA	38
JELÖLÉSEK	05	AZ ALAP BEVARRT UJJA SZABÁSMINTA	41
BEVEZETŐ	06	A KARÖLTŐ ÉS A BEVARRT UJJ LOGIKÁJA	42
		EGYSZERŰ RAGLÁN UJJ VARIÁCIÓ	44
ANYAGHASZNÁLAT	07	T-UJJ VARIÁCIÓ	46
ESZKÖZHASZNÁLAT	08	A FELSŐTEST BEBURKOLÁSÁNAK LOGIKÁJA	48
FORMATAN	10		
FERDE FONALIRÁNY	11	EGYSZERŰ GEOMETRIKUS	
ANYAGTÖMEG NÖVELÉS	12	FORMÁKBÓL ÉPÍTKEZÉS	52
SZŰKÍTŐK / FORMÁZÓK	14	<i>Kör 1.</i>	53
		<i>Kör 2.</i>	54
MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS	18	<i>Kör 3.</i>	55
<i>Egyenes vonal mentén 1.</i>	18	<i>Kör 4.</i>	56
<i>Egyenes vonal mentén 2.</i>	22	<i>Téglalap 1.</i>	58
<i>Ívelt vonal mentén.</i>	24	<i>Téglalap 2.</i>	59
		<i>Téglalap 3.</i>	60
MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS	26	VARIÁCIÓK PUFI FORMÁKRA	62
<i>A szűkítő húzásba helyezésével 1.</i>	26	<i>Pufi variáció 1.</i>	62
<i>A szűkítő húzásba helyezésével 2.</i>	28	<i>Pufi variáció 2.</i>	64
		ÖSSZEFOGLALÓ	66
CSAVART SZABÁSMINTA 1.	30	MELLÉKLET	68
CSAVART SZABÁSMINTA 2.	34		
JÁTÉK A SZILUETTEL	36		

Ez a könyv azért készült el, hogy bemutassa a szabásminta szerkesztés és modellezés kreatív, játékos oldalát. Alap szabásminták szerkesztését nem tartalmazza, mert arról számos jól használható, magyar nyelvű könyv is elérhető. Célja inkább a szabásminta logikájának bemutatása, illetve inspirációt kíván adni mindazoknak, akik szeretnek a formákkal kísérletezni.

A könyvben szereplő megoldások kiindulási pontja sokszor egy olyan alap szabásminta, amely lehet egy alap női blúz vagy alap ruha szabásmintájának szűkített, derékvonalig érő, ujjatlan része. Minden bemutatott modell az általam szerkesztett és kivitelezett formában látható, amely inkább inspiráció, mint szigorú útmutató. A könyv illusztrációiban feles méretarányú szabásbaba látható. A feles méretarányú munka takarékos anyag- és papírfelhasználást tesz lehetővé, mert digitálisan könnyen, arányosan kicsinyíthető és nagyítható minden szabásminta, így ajánlatos mindazoknak, akik sokat kísérleteznek.

Az általam használt alap szabásmintának a megszerkesztése nem szerepel a könyvben, gyakran hiányzik a pontos méretek meghatározása is. Ezzel az a célom, hogy a modellezés játékoságára és szabadságára hívjam fel a figyelmet, illetve hogy inkább egyfajta eszközt adjak a felhasználó kezébe, ne pedig egy-egy konkrét megoldást. Azoknak ajánlom a könyvet leginkább, akik tovább szeretnék fejleszteni és kreatívan felhasználni eddigi szakrajzszerkesztési tudásukat. Gondolatébresztőnek szánom, amelyet szívesen forgatnak majd azok, akik szeretik az önálló és kreatív megoldásokat.

A könyvben az alábbi jelöléseket használom. A legtöbb jelölés megegyezik a Magyarországon használatos jelölésekkel. Eltekintek a közbélés, vagy a bélés jelzésétől, hiszen célom szabászati megoldások bemutatása a lehető legegyszerűbb, legérthetőbb módon. A kivitelezés varrástechnológiájához tartozó szabásminta elemek bemutatása nem szükséges a szabászati megoldások megértéséhez, ezért varrás és hajtásszerűségeket nem tartalmaznak a szakrajzok.

- EK** eleje közép
- HK** háta közép
- MCS** mellcsúcs
- KÖ** karöltő
- M** mellvonal
- D** derékvonal
- CS** csípővonal
- K** könyék

1. *Vékony folytonos vonal – segédvonal*
2. *Vastag folytonos vonal – kontúrvonal, hajtásvonal*
3. *Vastag szaggatott vonal – a végső szabásminta hajtás vonala*
4. *Vékony szaggatott vonal – szabásvonal kinyitása*
5. *Vékony hullám – húzás*
6. *Vastag nyíl – szálirány, pontosabban láncfonalirány*
7. *Derékszög jelölése*
8. *Vékony jelölő vonalak – illesztési pontok*
9. *Szög nyíllal – szabásvonal becsukása / formázó áthelyezés*
10. *Szakaszok – egyenlő távolság jelölése*
11. *Szakasz ollóval – felvágási vonal*

BEVEZETŐ

A szerkesztési munka előkészítése

Mielőtt hozzákezdünk egy szabásminta megszerkesztésének, érdemes figyelembe venni az alábbi pontokat:

1 Mértékvétel / méretek meghatározása.

2 Az alapanyagok kiválasztása. (Érdemes már a munka elején tudni, milyen anyagból fog elkészülni a szerkesztésre váró ruhadarab. Ez nem csak azért fontos, mert az eltérő vastagságú és tulajdonságú anyagok eltérő végeredményt hoznak azonos szabásminta használata esetén is, de az anyagválasztás meghatározhatja a varrásszéleket és a megfelelő szabászati módszert is.)

3 Varrástechnológia meghatározása: a varrás alaki jellemzői szerint (varrástípusok: pl. összevarrások, szegések, rávarrások, díszítővarrások, gomblyukak, kellékek rávarrásainak típusai és varratípusok: kézi-, v. gépi varratok pl. huroköltésű-, szegő-, fedő-, hólozóvarratok esetleg egyéb innovatív rögzítési technikák.) valamint a varrás méretjellemzői (varrás-, varrat-, tűzés-, behajtásszélesség, varrattávolság, öltéshossz, -sűrűség)

4 Annak meghatározása, hogy az adott darabból egynél több készül e, tehát el kell e látni jegyzetekkel, a szabásmintát amivel más, vagy mi magunk is dolgozni tudunk később. (Például szabászati előírásokkal: láncfonalirány, méretnagyság, kiszabandó darabszám, alkatrész megnevezése, illesztések, jelölések.) Érdemes szabászati kísérő kártyát készíteni (ld.: 1. sz. melléklet), hogy évek múlva is egyértelműek legyenek a szabásmintáink.

Egy jó szerkesztő tisztában van a varrástechnológiával és átlátja az öltözék készítés folyamatait a szabástól a vasalásig. Megfelelő tapasztalattal akár egyenesen az alapanyagra is lehet szerkeszteni, de a méretes szabóságon kívül professzionális helyzetben nem találkozni ezzel az eljárással.

ANYAGHASZNÁLAT

Különböző anyagok eltérően viselkednek azonos szabásminta használata esetén is. Sikeres szabásminta készítése érdekében ismernünk kell az alapanyagot és ennek megfelelően kell makettező anyagot választanunk. A hagyományosan használt molinóból pontosan ezért lehet többfélet kapni, de használhatunk bármilyen olyan anyagot, amely tulajdonságaiban, viselkedésében teljesen megegyezik a végső alapanyaggal, vagy legalábbis nem tér el jelentősen tőle.

Ha kreatív formaalakítás a cél, akkor viszont kifejezetten új perspektívákat tud nyitni drasztikusan különböző anyagok használata ugyanarra a szabásmintára.

Kreatív és innovatív szabásminták létrehozásánál kiemelt szerepe van a térbeli kísérletezésnek és a folyamatos makettezésnek. Ez a könyv most elsősorban szövött alapanyagra fókuszál, de több megoldás is sikeresen adaptálható kötött kelmére, mint pl. jersey típusú. rugalmas alapanyagra is.

A két fotón jól látható, mi történik, ha ugyanaz az egyszerű forma két különböző vastagságú anyagból van elkészítve. A forma volumene, tartása az egész sziluettre hatással van.

A megfelelő eszközök kiválasztása minden alkotói folyamatnál fontos tényező, hiszen meghatározzák a végeredmény minőségét. Így van ez a szabásminta készítésével is. Egy jó formájú, jó arányú szabászbaba a kreatív formaalkotás, a kísérletezés egyik legfőbb kelléke. Feles méretarányú, ún. half scale szabászbaba használata is praktikus, mert anyagtakarékos munkát tesz lehetővé, kevesebb helyet foglal, és könnyebb vele dolgozni. A makettező anyagon, azaz molinón kívül számos egyéb dologra is szükség van a sikeres szabásminta elkészítéséhez.

Az alábbi felsorolás bemutatja ugyan a leggyakrabban használt eszközöket, de közel sem teljes a lista. Idővel mindenki megtalálja a kedvenceit és viszonylag kevés, ám jól kiválasztott eszközzel is megfelelő végeredményt lehet elérni.

Vonalzók

Számos speciális szabászati vonalzó elérhető már Magyarországon is. Használatuk nem mindig egyértelmű a kezdők számára, de némi gyakorlás után könnyű velük dolgozni. Az úgynevezett Pattern Master egy kifejezetten szabásminta szerkesztésére kialakított vonalzó és sokoldalúan használható, mert több vonalzót is egyesít. Az egyenes vonal mellett remekül használható karöltő vagy nyakkör megrajzolására is. A Grading ruler, azaz a szériázó vonalzó centiméterenként vagy inchenként felosztott négyzethálós rajzolatokkal rendelkezik. Átlátszó anyaga lehetővé teszi a varrásszélek és a szériázási vonalak gyors kialakítását. Ezen kívül elengedhetetlen a munkához a derékszögű és az egyenes vonalzó, illetve a karöltő vagy nyakkör kialakításához használható görbeívű, azaz francia vonalzó. Mivel ezt a vonalzófajtát, ami számos verzióban létezik, nem kifejezetten szabásminta készítéséhez fejlesztették ki, nem elengedhetetlen tartozéka egy alap szabásminta szerkesztési készletnek. Létezik még gomblyuk

távolságmérő vonalzó is, amely segítségével egyszerűbben kimérhetőek a gomblyukak közötti távolságok.

Papírok

Magyarországon leginkább a csomagoló papír használata terjedt el szabásminták készítéséhez, hiszen ez a legolcsóbb papír, és mivel széles tekercsben kapható, elég nagy munkafelületet tesz lehetővé. Alapvetően bármilyen világos papírra lehet dolgozni, nemzetközi gyakorlatban leginkább a fehér, kissé áttetsző szabásminta papír a legkedveltebb. Ennél a papírnál is drágább az osztásokkal rendelkező szabásminta papír, azonban a 2–3 cm-ként vagy inchenként található jelölések (keresztek vagy számok) sokat segítenek a munkában. Az ún. skicc pausz átlátszó, így könnyen lehet átmásolni vele szabásvonalakat, viszont könnyen szakad, így a végső szabásmintát érdemes kissé vastagabb ún. nátronpapírból (sima és bordázott kivitelben kapható 70–120 g/m²) elkészíteni. Az alap szabásmintákat, illetve azokat, amelyek gyakori használatnak vannak kitéve, kartonpapírból kell elkészíteni.

Jelölő tollak és filcek

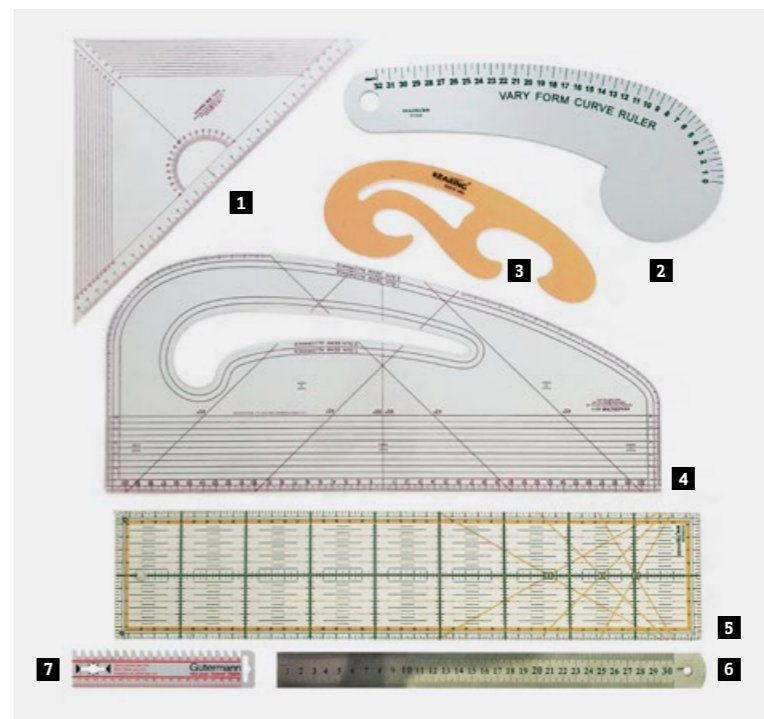
Nemzetközi és itthoni gyakorlatban az alábbi jelölésekkel találkozhatunk:

Fekete: a fő anyag

Kék: másodlagos anyagok, ha a ruhadarab kettő vagy több anyagból készül

Piros: vetex, ragasztós közbélés, közbélés (Mo-n vetex-ként ismert a bevasalható vlies, azaz a nemszőtt alapú ragasztós közbélés. Emellett használatosak még a szövött és kötött alapanyagú ragasztós közbélések is. A közbélés a ragasztó nélküli merevítőbélést jelenti.)

Zöld: bélés anyag

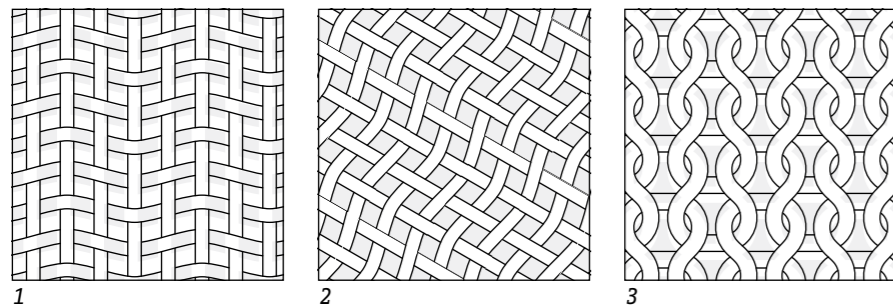

1. derékszögű vonalzó
2. karöltő vonalzó
3. francia görbe vonalzó
4. pattern master
5. grading ruler - vonalzó centis rácshálós
6. fém egyenes vonalzó
7. gomblyuk távolságmérő
8. jelölőkréták
9. szabásminta csipés-készítő
10. szabásminta másolópapír
11. normál gombostű (30x1,00 mm) selyemhez is jól használható ún. finom gombostű (silk pin - 34x0,60 mm), illetve rövid gombostű (16x0,60 mm)
12. rádli
13. maszkoló ragasztószalag
14. cellux
15. radír
16. toll
17. ceruza („B” „2B” keménységű)
18. vágókés
19. vastag filc
20. kihúzó filc
21. anyagvágó olló
22. papírvágó olló
23. ár
24. cérnávágó olló
25. lyukasztó
26. stift ragasztó
27. öngyújtó - cérnávég elégetéséhez
28. ceruzahegyező
29. textil ún. szabócentiméter

FORMATAN

Ahhoz, hogy térben megfelelően tudjuk formálni a textilt szabás és varrás segítségével, értenünk kell a viselkedését, ismernünk kell tulajdonságait. A szabás fő célja egyfajta test-burkolat létrehozása textíliából. Az emberi test szabálytalan térbeli forma, amelynek paraméterei bizonyos tartományokban mozognak, mégis egyéneként lényeges eltérést mutathatnak. A különböző szabászati rendszerek a megfigyelt szabályszerűségeket veszik alapul, és sokszor átlagértékeket használnak a szerkesztés során. A kreatív szabás korábban már jól meghatározott alap szabásmintákat fejleszt tovább, így a végeredmény nagyban függ a kiindulási szabásminta megfelelő arányain és méretein.

A szövött és kötött vagy hurkolt kelmék eltérően viselkednek és eltérő varrás technológiát igényelnek. Mindkét anyag típusnál fontos azonban a szálirány. A kötött, vagy hurkolt kelme a fonal egymásba kapcsolódó hurkaiból áll. Az anyag rugalmasságát a hurkok egymáshoz képest történő elmozdulása adja. A szövött anyagok hosszanti lánc- és keresztirányú vetülékfonalakkal állnak, így vetülék és láncfonal irányban csak az a szövet rugalmas, amelynek lánc vagy vetülék fonalai rugalmasak, ún. elasztomer fonalak. Aszerint, hogy ezek a fonalak milyen rendszer szerint keresztezik egymást, számos textil típust különböztetünk meg. Formaalkítás szempontjából

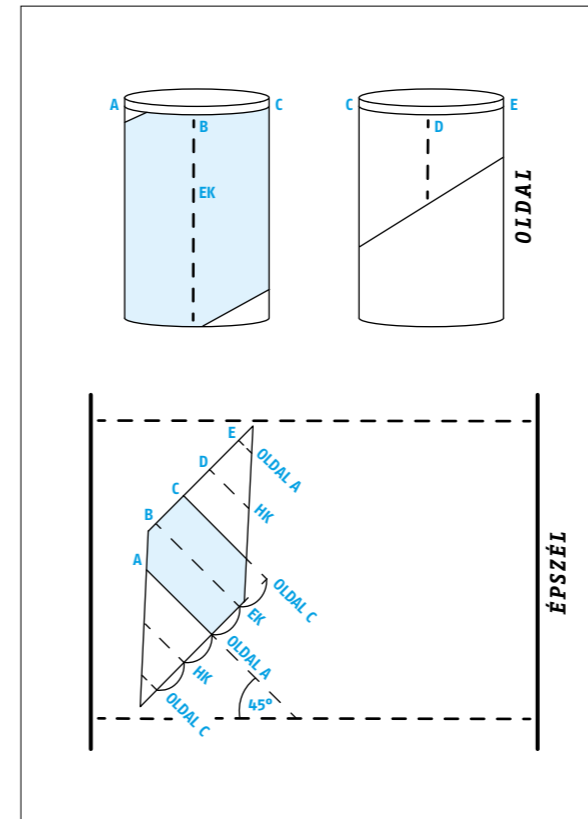

1. Szövött textília
2. Sré vagy ferde fonalirány
3. Kötött textília

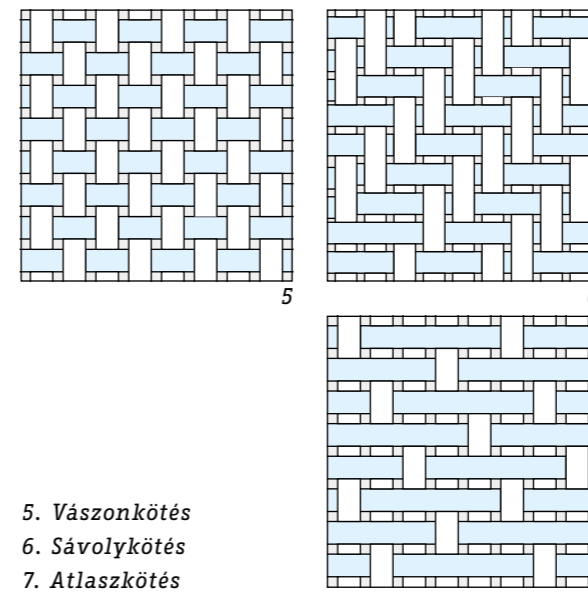
ezeknek a kereszteződéseknek a stabilitása és kötöttsége fontos, hiszen sré, azaz ferde szálirányban, tehát a 45°-os irányba elfordított szövet rugalmassá válik, ahogy a kereszteződő szálak elmozdulnak egymáson. 45°-os irányban elforgatva nem csak rugalmas lesz a szövet, de esése és viselkedése is megváltozik. A szövet ebben az irányban szépen rásimul a testre, felveszi annak íveltségét. Ezt a tulajdonságot minden szabásminta elkészítésénél figyelembe kell venni. Ezért van az, hogy papírból nem lehet a ruhadarabot sikeresen makettezni, ezért kell makettező anyagot, molinót használni. Az ún. „bias cut”, azaz a ferde szálirányú szabás pont ezt a tulajdonságát használja a szövetnek. Madeleine Vionnet az 1920-as évek egyik legjelentősebb tervezője dolgozta ki és emelte művészi szintre a ferde szálirányú szabást, de számos későbbi tervező védjegyévé is vált.

A fonalirányokat mindig következetesen tartani kell. Ha egy szimmetrikus ruhadarab egyik felénél például elfordítjuk kissé a szálirányt, máris megtörik a szimmetria, hiszen a legkisebb eltérés is a szálirányban látványos változást okozhat a forma kialakításánál. De nem csak a forma változik, ha változtatunk a szálirányon. Mintás anyagoknál a minta iránya, bársonynál az anyag színe és fénye is megváltozik. A szálirányok tudatos alkalmazásával befolyásolni lehet a végső ruhadarab esztétikai minőségét.

FERDE FONALIRÁNY

4. Ferde szálirányú szoknya

5. Vászonszőtés
6. Sávolykötés
7. Atlaszkötés

Az alábbi ábrán egy egyszerű ferde irányú szoknya rajzát látjuk. Az eleje közepe, háta közepe és oldal vonalak 45°-os szöveget zárnak be a száliránnyal. Szűkítő használatára nem lesz szükség, mert az anyag viselkedése ferde szálirányban megváltozik és gumis derékmegoldást is alkalmazhatunk. Az egyszerű cső-szoknya felveszi a test domborulatait és igazodik annak mozgásához. Az egyébként rugalmatlan szövet tulajdonságai megváltoznak ferde szálirányban és kissé rugalmassá válik. Mielőtt elforgatnánk a szálirányt 45°-kal, érdemes az alapanyagot megvizsgálni. Bizonyos szövet- és anyag típusok nem, vagy csak alig mozdulnak el ferde szálirányban. Tudnunk kell szabásminta szerkesztés előtt, hogy mekkora mozgást, „rugalmasságot” enged az anyag. Ennél a konkrét szoknya szabásmintánál például fogjuk meg az anyagot derékbőség távolságban és nézzük meg, hogy elnyújtható e csípőbőségig. Ha nem, akkor nem fog működni a választott anyagra ez a szabásminta, keresni kell egy másik kelmeszerkezetű szövött anyagot hozzá.

Legkevésbé rugalmasak a vászonkötésű szövetek, jobb a rugalmasságuk a sávoly (diagonál) kötésű szöveteknek és a legrugalmasabbak az ún. atlaszkötésű szövetek.

Tipp: problémát jelenthet a varrástechnológia. Két ferde fonalirányú anyagot nehéz egymással összevarrni, mert a varrásvonal megnyúlik. Az egyik jól bevált trükköm, hogy két selyempapír közé fogom a két anyagot, és mint egy szendvics, selyempapír rétegek között varrom össze az anyagokat. A papírt utána könnyen el lehet távolítani. Ezzel a módszerrel ferde irányba helyezett. Szűkítőket is szépen ki lehet alakítani.

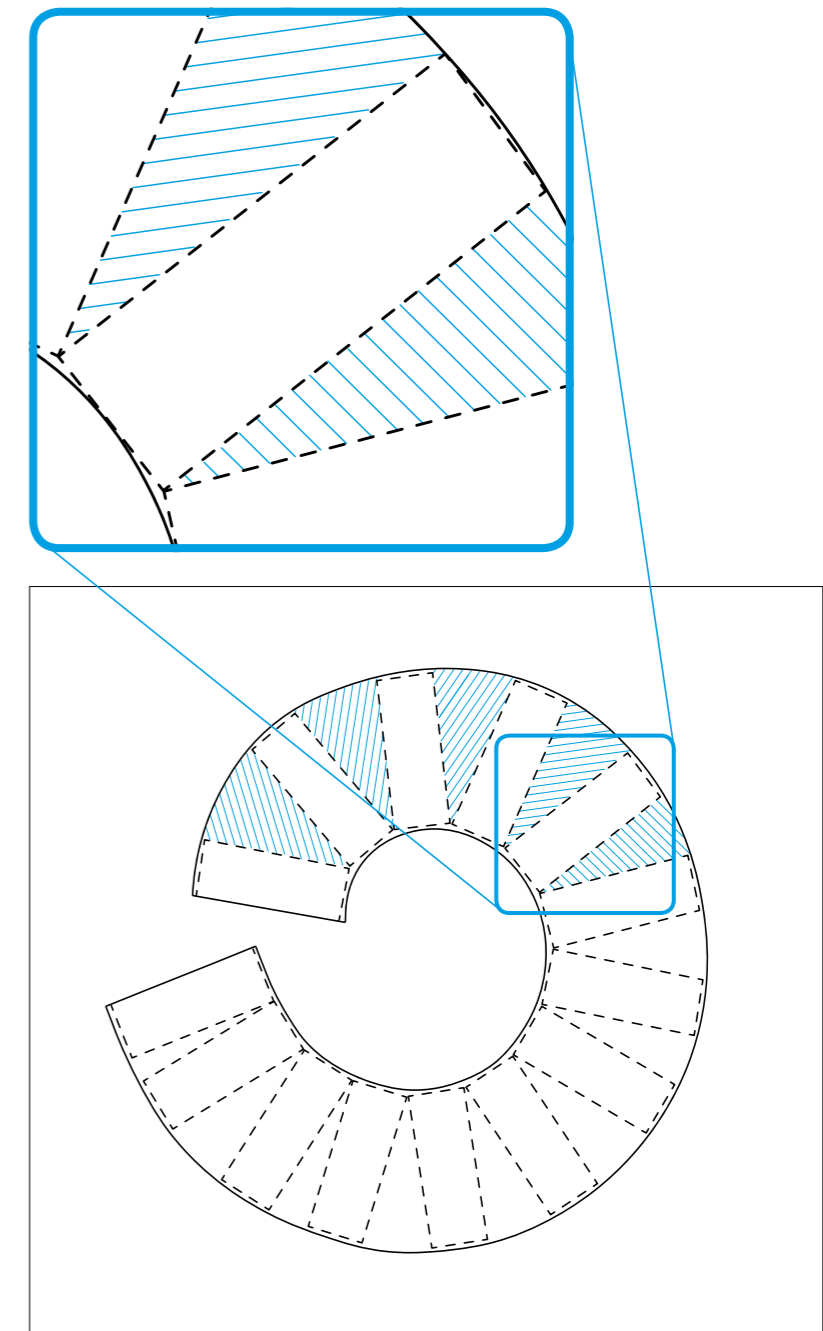
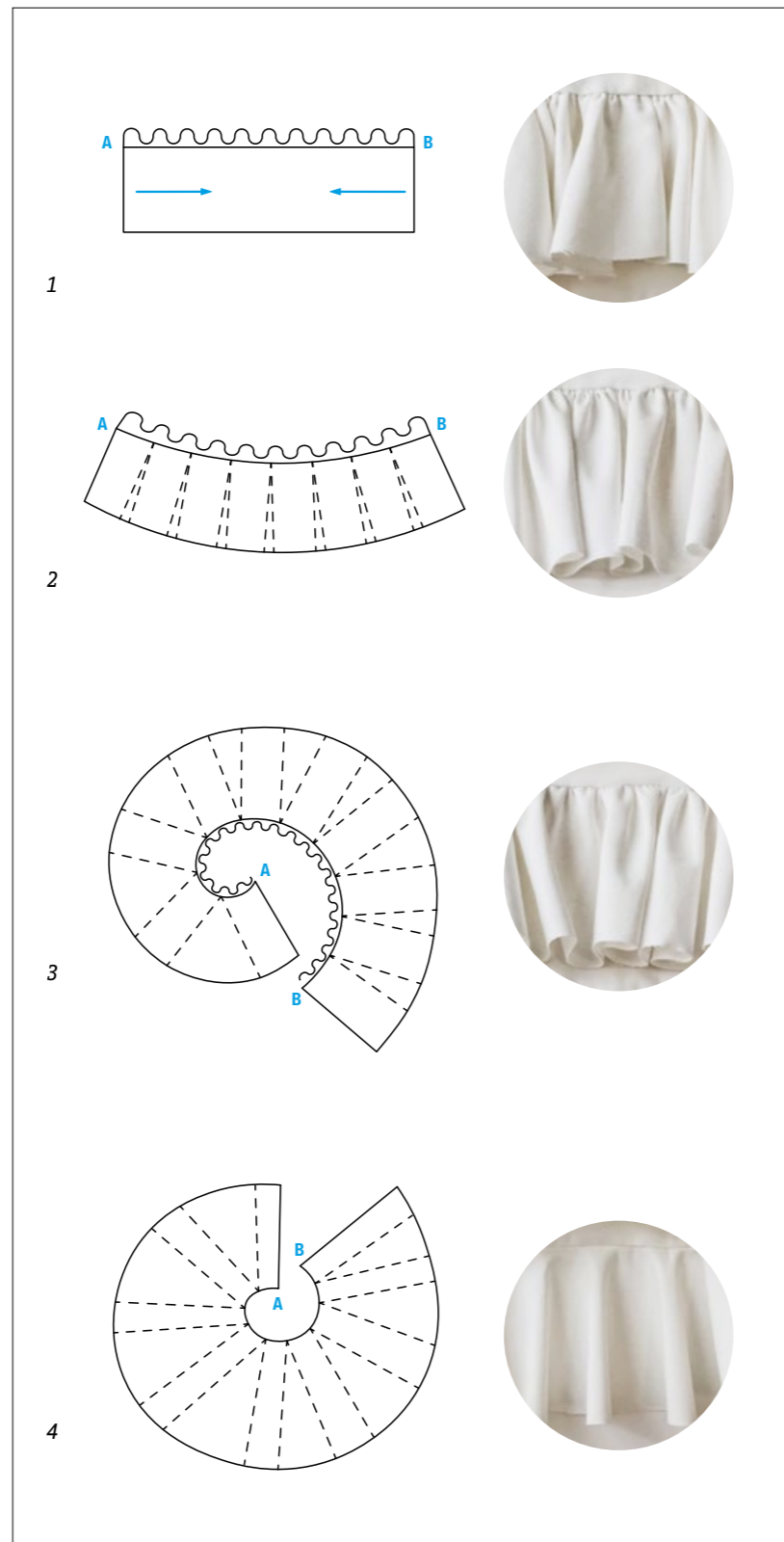
ANYAGTÖMEG NÖVELÉS

Ráncok és fodrok

A formaalakítás során vagy növelni kívánjuk az anyagtömeget, vagy csökkenteni. Anyagtöbbletet legegyszerűbben nyitásokkal, húzásokkal, rakásokkal lehet elérni, illetve ezek kombinációjával. A következő ábrák azt mutatják, hogy hogyan lehet fodrokat egyszerűen létrehozni. A végeredmény persze némileg eltérő lesz, hiszen a létrehozott anyagtöbblet mennyisége is eltérő.

A fodroknál használt logikát kiterjeszthetjük az egész öltözékre, és megismételhetjük a teljes szabásmintán is. Azok a részek, ahol megnöveljük a szabásvonal hosszát, anyagtöbbletet fognak létrehozni a térben. A szálirány változtatásával tudjuk befolyásolni az anyag esését.

1-4. Különböző
volumenű fodrok
kialakítása

5. Fodor
szabásminta

A téglalap felszabdalásával kialakított görbe és spirálvonal szakaszosan tört vonalakkal lesznek határolva. Ezt a végső szabásmintánál kiegyenesítjük, és a végső hosszt egyeztetjük a többi szabásminta elemmel, ha szükséges.

T **Tipp: fodrok kialakításánál, ha extra anyagtöbbletet akarunk elérni, a behúzott anyagmennyiséget rétegezhetjük is rakásokkal, hajtogatással.**

SZŰKÍTŐK / FORMÁZÓK

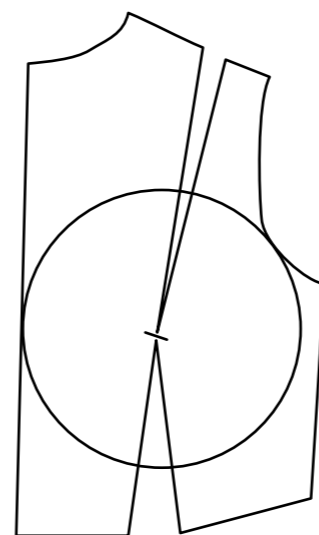
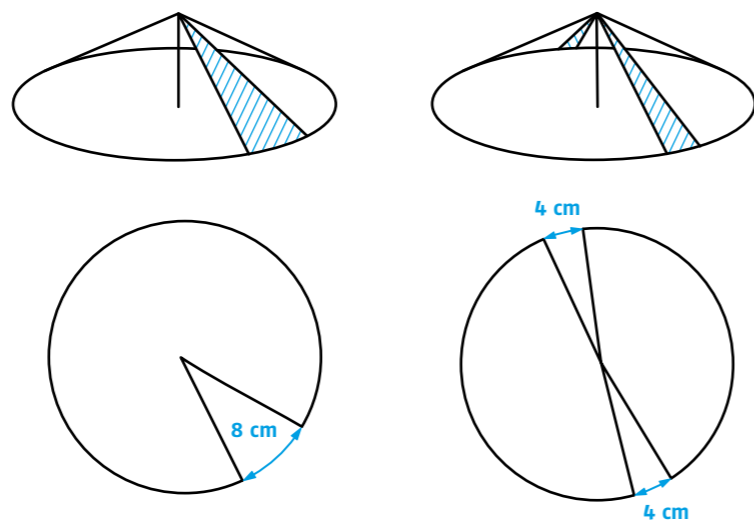
Az alapok

Az anyagtömeg növelése mellett az anyagtömeg csökkentése, szűkítése a szabásminta szerkesztés másik alapfolyamata. Az egy pontban végződő többnyire varrással kialakított hajtást vagy szabásvonalat nevezük szűkítőnek vagy kifejezőbben formázónak. A formázók elhelyezése és mérete nagyban befolyásolja az öltözék formáját és a testhez való viszonyát. Hagyományosan a test formájának követését segíti, de innovatív formaalakításhoz is jól használható. A szűkítő egy csúcspontból és két szűkítési pontból áll. Az így alkotott két szűkítő-szár által közrezárt szög határozza meg az eltávolítani, vagy elhajtani kívánt anyagmenyiséget. Minél nagyobb ez a szög, annál meredekebb formát kapunk.

Ha megvizsgálunk egy kúpot és annak palástját, amelyet körből szeletkivágással alkotunk, észrevesszük, hogy a kúp magassága nem változik akkor sem, ha a kör területéből a szelet területét megosztva távolítjuk el. Ezért tudjuk a szűkítőket kedvünkre áthelyezni vagy összeadni anélkül, hogy a kívánt sziluett vagy méret változna.

A szűkítőt mindig oda tudjuk elhelyezni, ahol a megfelelő szög ki tud alakulni, tehát a szűkítési pontok valamilyen varrásvonalon helyezkednek el. Ez lehet az oldalvarrás, a derékvonal, a nyakkörív, a karöltő, vagy az eleje közepe.

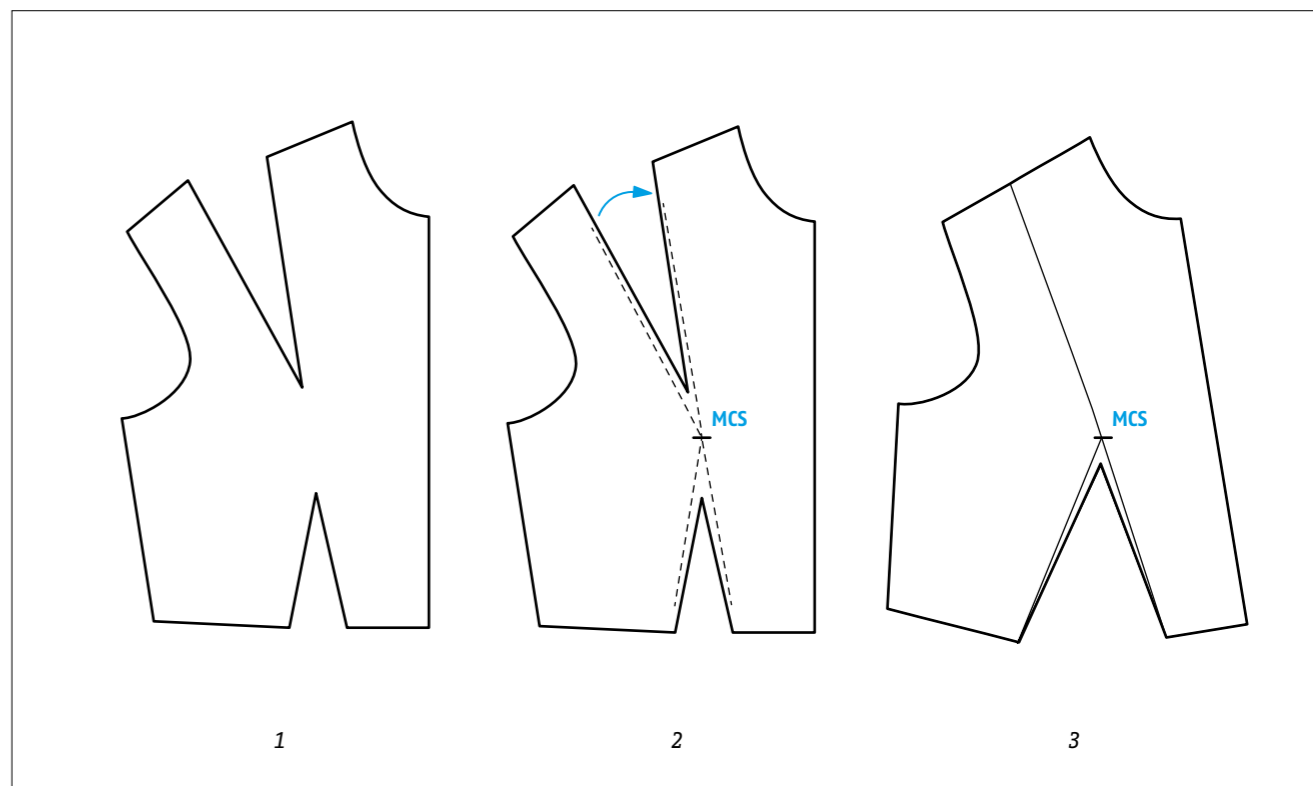
Mivel az emberi test vonalai mindig gömbölyűek, ezért érdemes a szűkítőket is kissé ívesen varrni, és mindig a valódi csúcspont alá kifuttatni. Tehát például soha ne varrjunk egy mellszűkítőt pont a mellcsúcsig. A bemutatott szabásmintákon ezeket az apró eltéréseket nem jelzem, tehát a szűkítő két szárát mindig egyenesnek jelölöm.

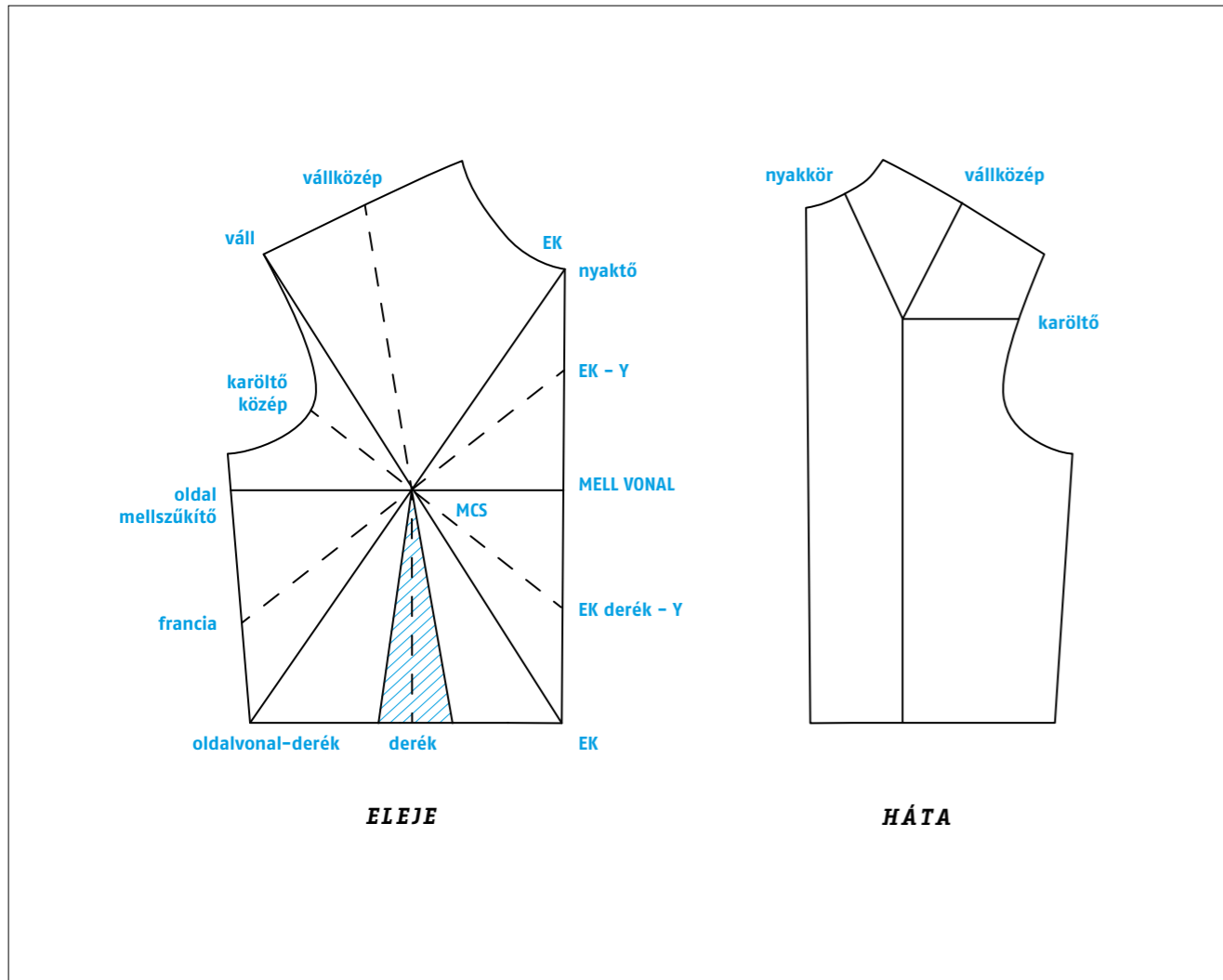

A formázó áthelyezés logikája

A legtöbb alap szabásminta meghatározza az alap szűkítőket is. Ezeket egyszerűen kedvünkre áthelyezhetjük. Nézzünk egy egyszerű példát szűkítő áthelyezésre:

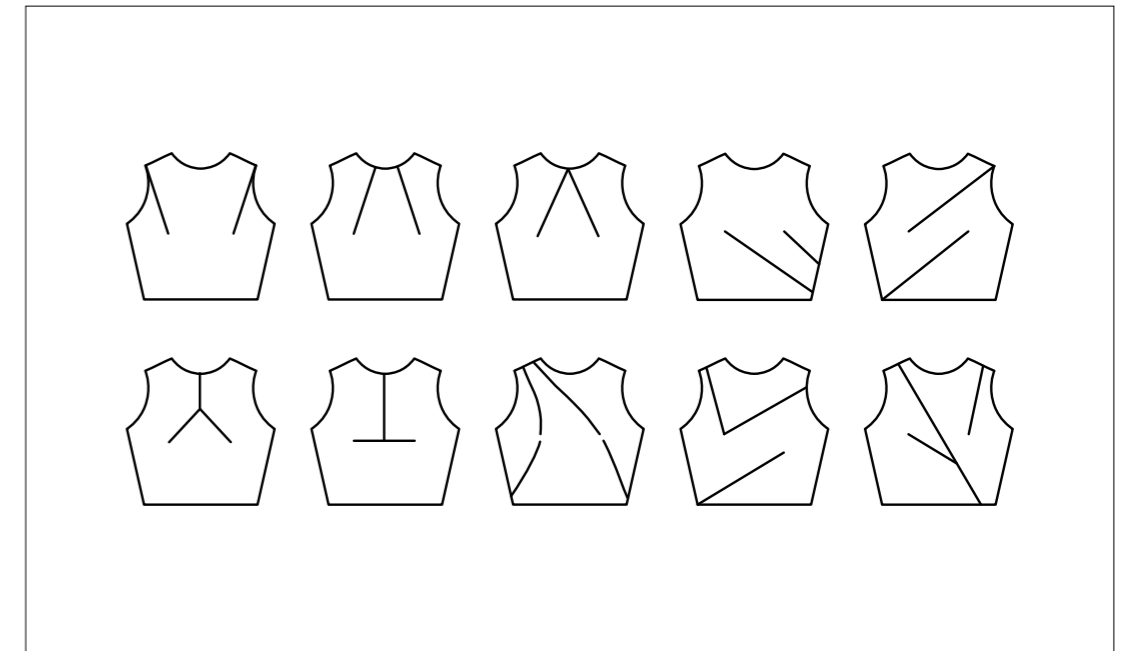
- 1** Kiindulási pont
- 2** A szűkítőket egy pontba futtatjuk (ami itt a mellcsúcs), majd az egyik szűkítőt becsukjuk, ezzel a másik kinyílik.
- 3** Ne felejtjük el, hogy a szűkítőt nem futtatjuk pont a mellcsúcsig. Kicsit alatta határozzuk meg a szűkítő csúcspontját.

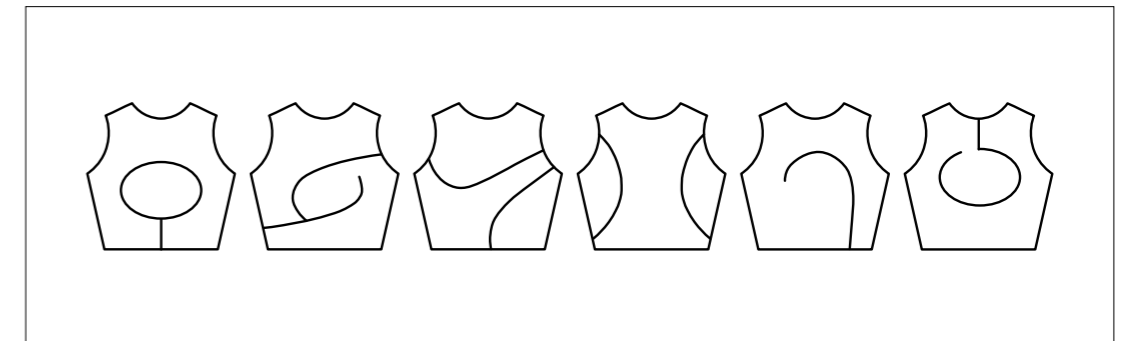

A fenti ábra azt mutatja, melyek a szűkítő áthelyezés alapestei a felsőtesten az eleje és a háta szabásmintán.

T Tipp: a formázó áthelyezéseknél mindig figyelni kell, hogy ne legyen vonaltorlódás. Ha több varrásvonal találkozik egy pontban, az megnehezíti a varrástechnológiát. A vállánál és az oldalvonal-derék pontokba történő áthelyezésnél például csak akkor valósítható meg nagyvonalúan a bemutatott megoldás, ha a derékvonal, vagy oldalvonal hajtott és nem szabott. A váll esetén a vállvonal lehet hajtott, illetve a karöltő/ujja kialakítása is átgondolandó.

Egyenes mellformázó variációk

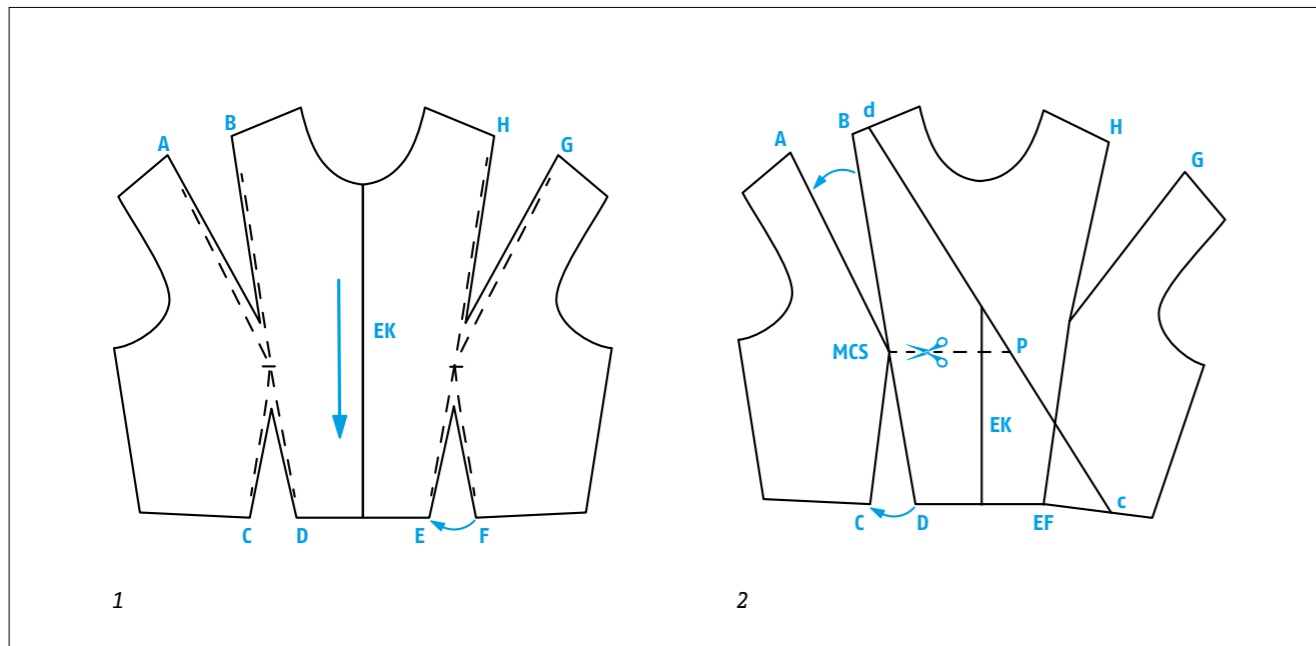
Íves mellformázó variációk

Egyszerű szűkítő áthelyezéssel számos variációt hozhatunk létre, ugyanarra a sziluettre eltérő szabásvonalakkal. A legfontosabb szabály az, hogy a mellcsúcson mindig át kell, hogy menjen a szabásvonal, vagy el kell, hogy érje a szűkítő csúcspontja.

Nem csak egyenes szabásvonalakat használhatunk. Az ívelt szabásvonalaknál is fontos marad a mellcsúcs-szabály.

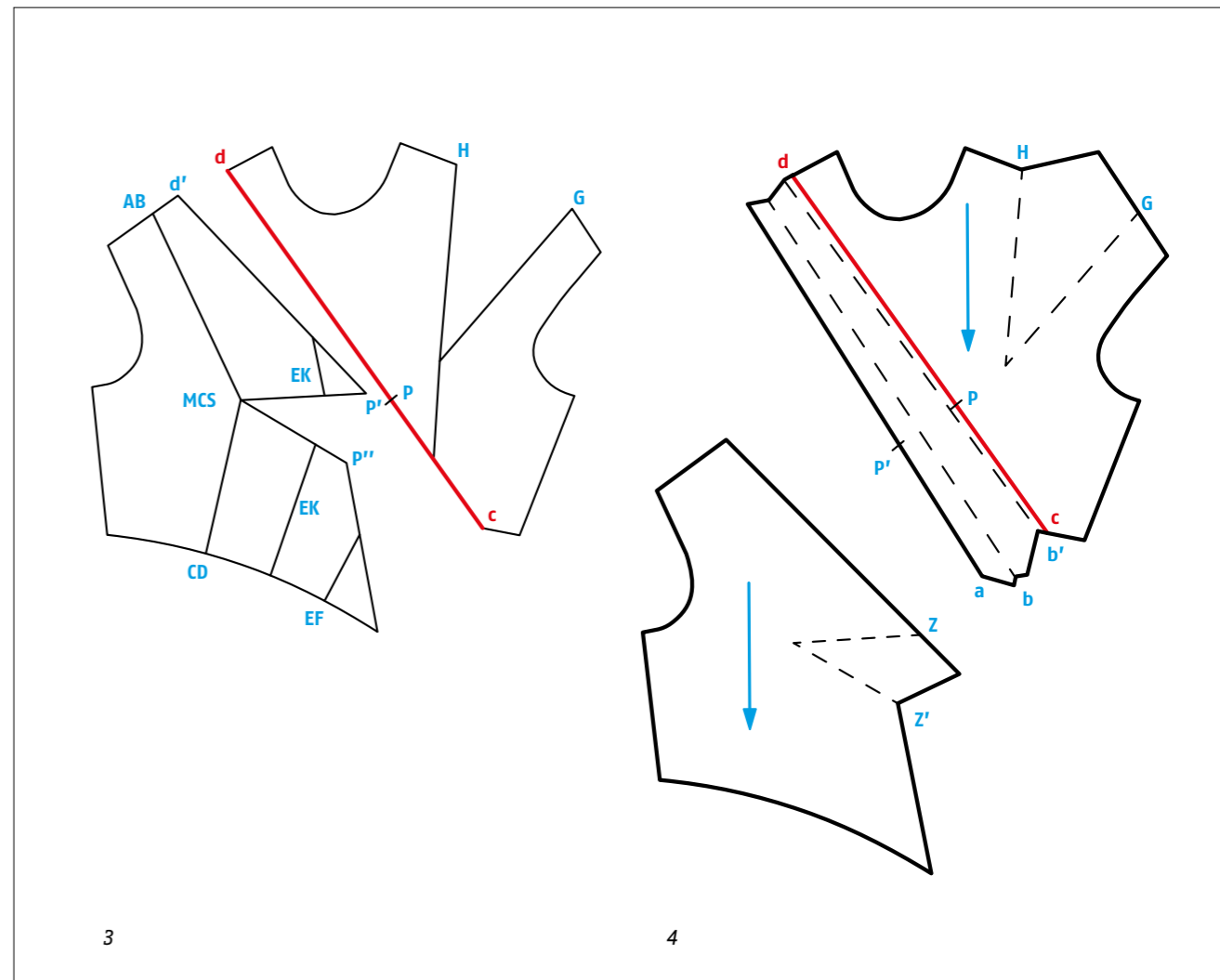
MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

Egyenes
vonal mentén 1.

1
Első lépésben az **E-F** szűkítőt kell bezárni úgy, hogy a mellcsúsig megnyitott **G-H** szűkítő felé kinyitjuk a szabásmintát.

2
A **dc** vonal egy szabadon választott keresztirányú vonal, amely a jobb vállvonalból indul és keresztülhalad az **EK**-én és a bezárt **EF** szűkítő vonalon. A jobb mellcsúsból merőlegest veszünk fel az **EK** vonalra, amely **P** pontban metszi a **dc** vonalat. (**P** lesz majd az illesztési pontunk is.)

3
A **MCS-P** a vonalat megnyitva tudjuk becsukni a **C-D** és **A-B** szűkítőket. Ha minden lépést helyesen végeztünk, megkapjuk a fenti ábrát.

4
A végső szabásminta. A **dc** vonalon kialakított hajtást enyhe átlapolódással szerkesztjük meg, így az a pont a **c** vonal alá fog esni, tehát az a szabásvonal takarásban lesz a **c** vonal alatt. A **b** hajtásvonal befelé, a **b'** vonal kifelé hajlik. A **Z-Z'** szűkítőt nem varrással rögzítettem, csak hajtottam. A **ZZ'** pont és a **PP'** pont illeszkedik.

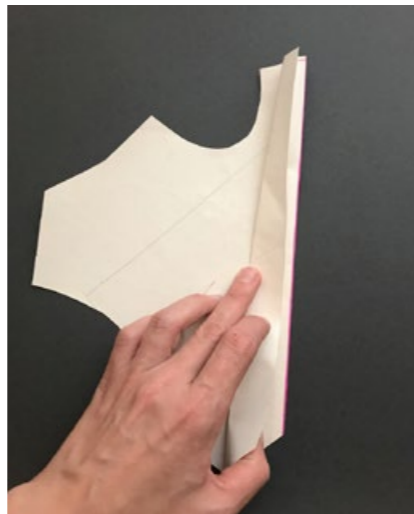
5a

5b

5c

5d

5

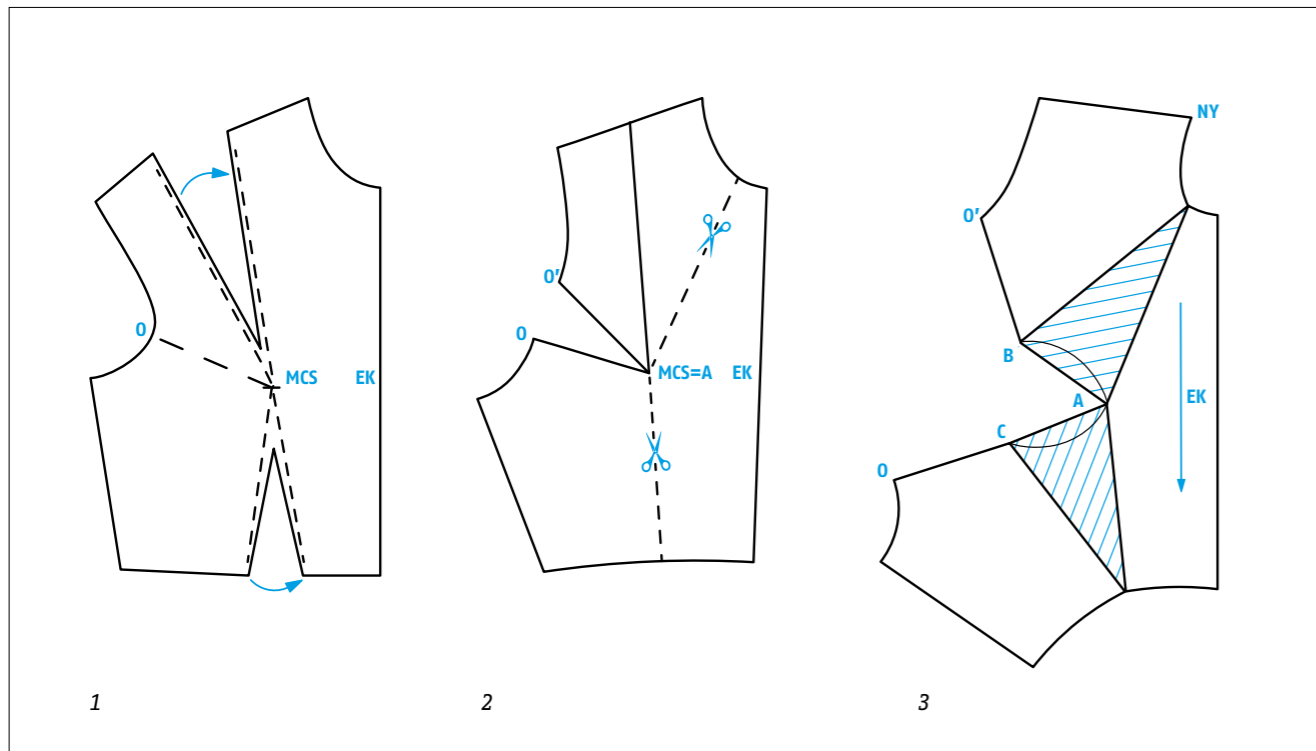
A **dc** vonal hajtásának egyszerű kialakítási módja.

- a. Az **a**, **b**, **b'** és **c** vonalakat legegyszerűbben úgy tudjuk meghatározni, ha magát a szabásminta papírt hajtjuk be a kívánt arányok szerint.
- b. Ezután ráhelyezzük a szabásmintát a hajtott papírra.
- c-d. Végül levágjuk a megfelelő vonalak mentén. Sok szerkesztési munkát és számolást tudunk így megspórolni, és a hajtás arányait és szögét is egyből látni fogjuk.

MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

Egyenes vonal mentén 2.

1 Első lépésként a szűkítőket egyesítjük és áthelyezzük a karöltőbe.

2 A szabásmintát az **MCS** és **O** között kinyitjuk, majd meghatározzuk a hajtásvonalakat. Az egyiket az **MCS**-ből a nyakkörbe, a másikat az **MCS**-ből a derékvonalba (ami jelen esetben az alja vonal) futtatjuk.

3 A szabásmintát az így meghatározott vonalak mentén is kinyitjuk. **BA = CA** és szabadon választható a mérete, de arra figyeljünk, hogy a nyaktőpont (**NY**) befordulása miatt nem mindig szabható az **EK** mentén hajtva.

4 A kész eleje szabásminta. **FD=EG**, amelynek mérete szintén szabadon választható, de az **A** pontnál kialakuló szög fogja meghatározni azt, hogy meddig növelhető. Az **AEBO'** és **AFCO** vonalakat egymáshoz illesztve kell összevarrni. (**EF**, **CB** és **OO'** pontok illeszkedni fognak.) A hajtásokat egyszerűen levasaljuk, és akár le is tűzhetjük.

5. A háta szabásmintán nem végeztünk változtatásokat, tehát az alap háta szabásmintát használtuk a modellezésnél

6. A létrehozott szűkítő kifelé fordítva

7. A szűkítő befelé hajtva

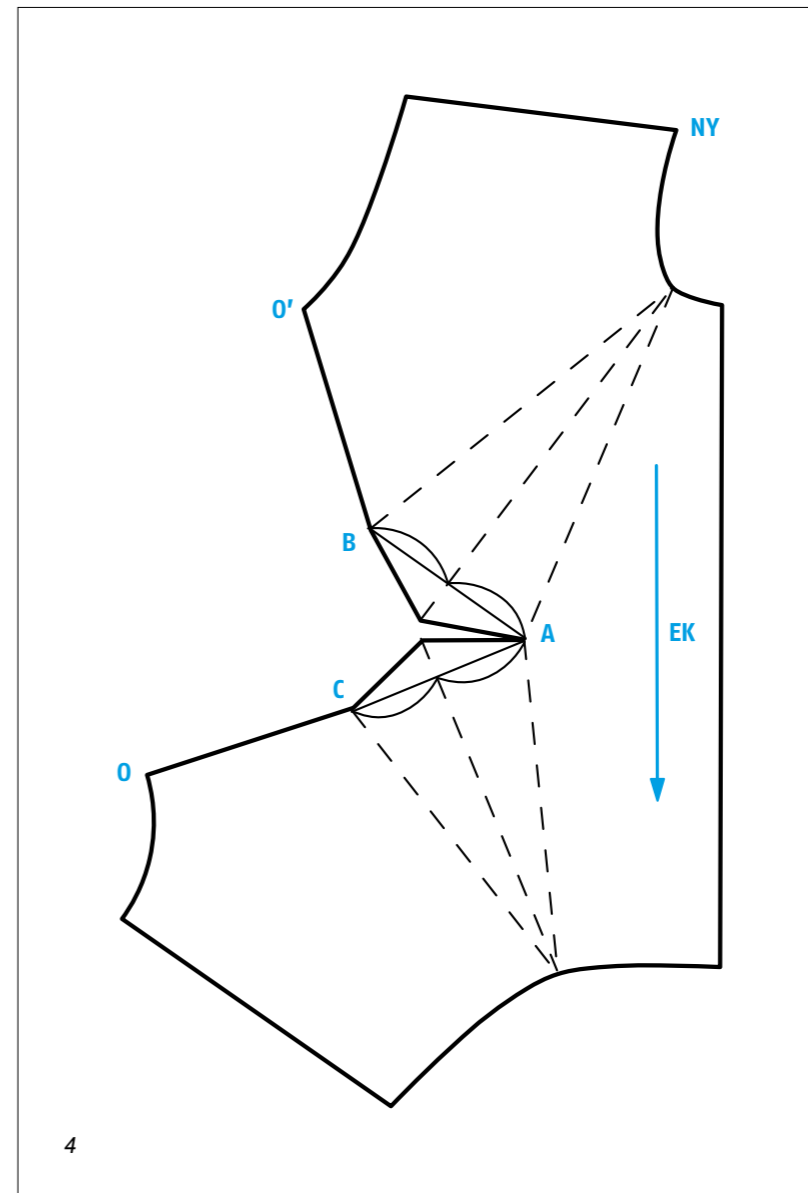
5

6

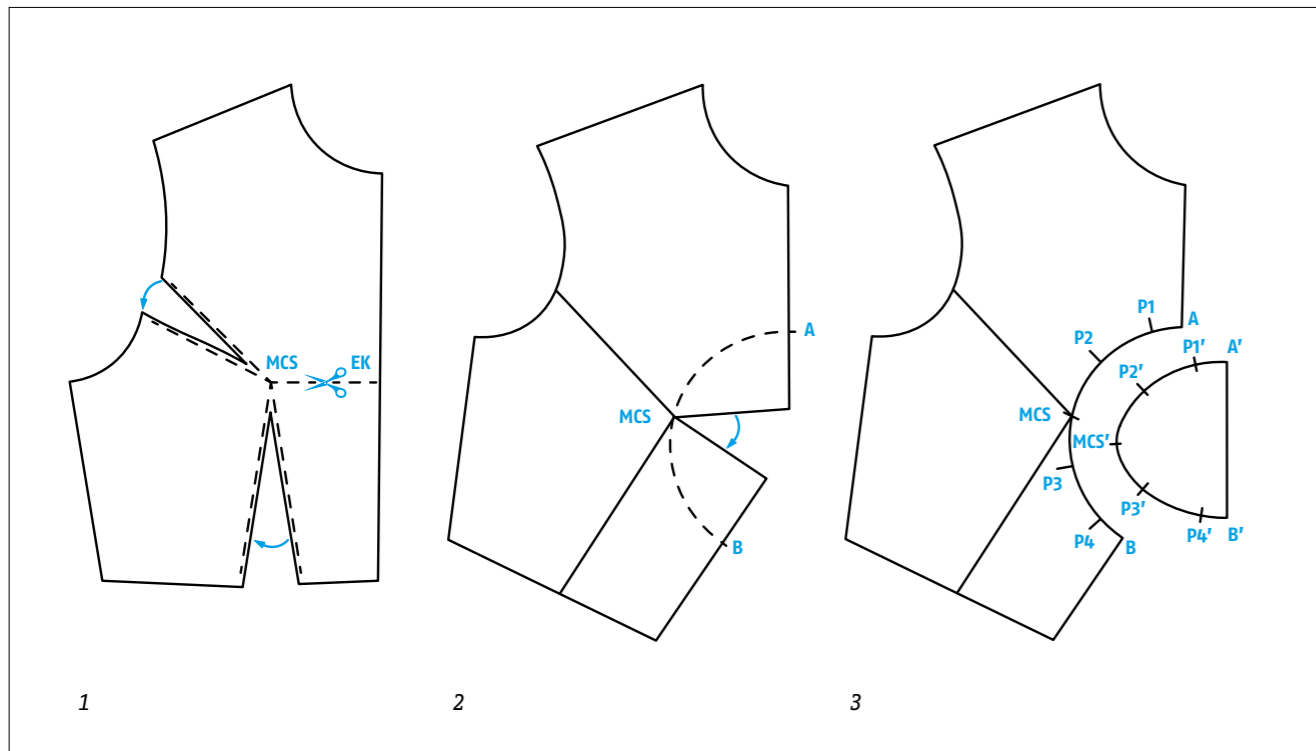
7

4

MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

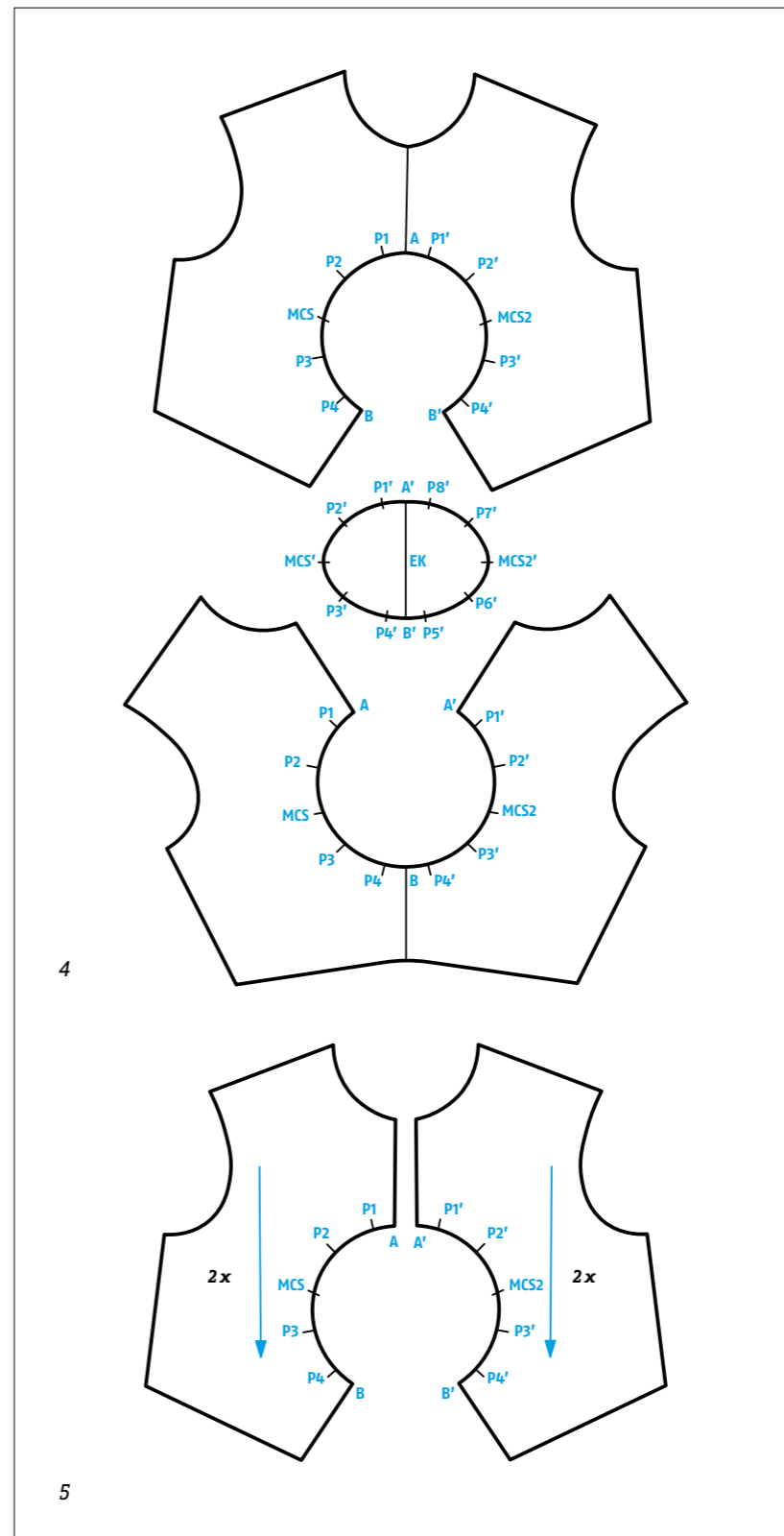
Ívelt vonal mentén

1 Bármilyen alap szabásmintából indulunk is ki, az első lépés itt minden esetben a szűkítő át-
helyezése merőlegesen az **EK** vonalra.

2 Ezután következnek az **A-MCS-B** görbe meghatározása. Fontos, hogy ez a görbe **A** és **B** pontoknál derékszöget zárjon be az **EK** vonallal, illetve hogy átmenjen az **MCS** ponton.

3 Majd az **MCS**-ből kiinduló szűkítőt visszazárjuk, így a szűkítőket már át is kerültek az íves vonalakba. A **P** pontok illesztési pontok. Bárhol felvehetjük őket, az íves szabásvonalak összevarrását segítik.

4 Az eleje szabásmintát **EK** mentén **A** vagy **B** pontból is tükrözhetjük. Így az egyik szabásvonalat össze is tudjuk zárni a mellékelt ábrák szerint, és nem szükséges csak egy varrásvonal az **EK** vonalon.

5 A fotón az eleje középből 4 darab lett kiszabva, és egymással kistírceltük. Alá egy alap szűkített eleje felsőrész került. A középső rész negatív térként jelenik meg, tehát nem került kiszabásra.

MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

A szűkítő húzásba helyezésével 1.

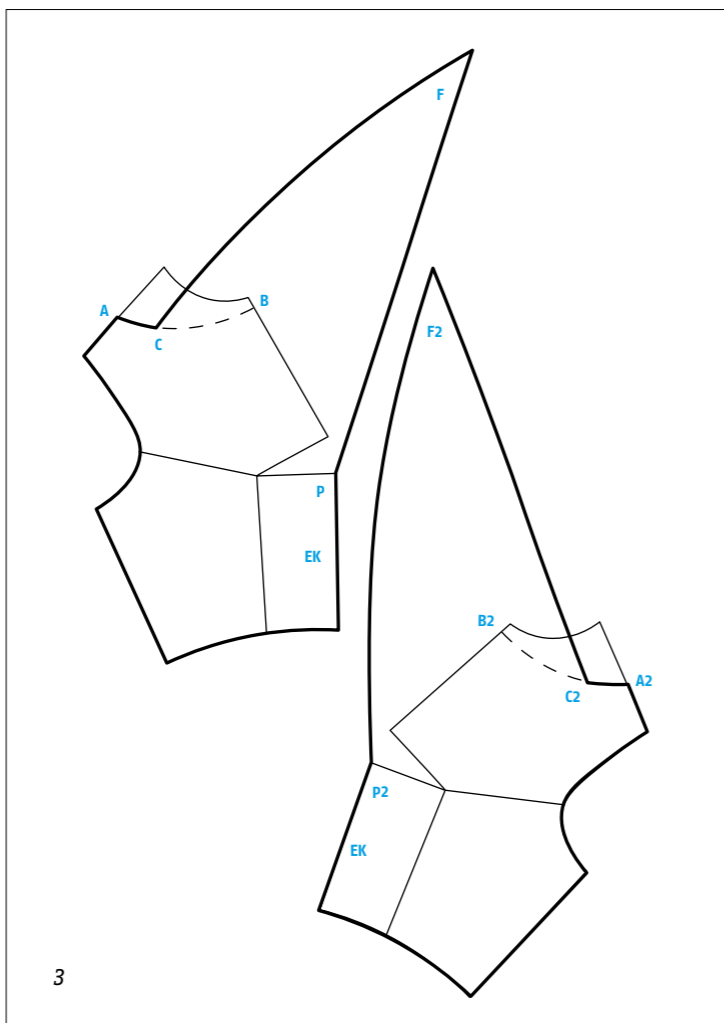
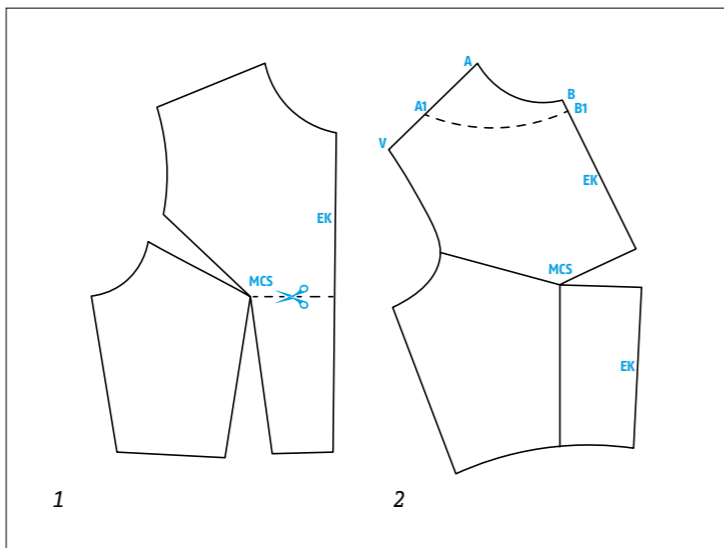
A szűkítőket úgy is áthelyezhetjük, hogy a szűkíteni kívánt anyagmennyiséget összehúzzuk például egy hurkolás, csomó vagy masni segítségével.

1

Az alábbi szabásminta kialakításának első lépése ugyanaz, mint az előzőek során. A szűkítőket áthelyezzük középre úgy, hogy **MCS**-ből induljon ki, és merőleges legyen **EK**-ra. Ennél a verziónál a mell vonalától felfelé alakítjuk ki a masnit úgy, hogy a masni két szára tartalmazza a két szűkítőt.

2

A nyak vonalát kissé elmozdítjuk a nyakgödörtől, hogy ne legyen túl magasan és szorosan a masni, ami kényelmetlen lenne. Az **A** pontot tehát bárhol fel lehet venni a vállvarráson, a **V** és **A** pont távolsága szabadon választott. A **B1** pontnak is hasonló szerepe van. Minél lejjebb kerül a **B1** a nyaktő ponttól (**B**), annál hegyesebb lesz a **C** pontnál kialakult szög.

4

3

Az **AB-B2A2** lesz az új nyakkör, amelyre **C** és **C2**-t tetszőlegesen vesszük fel úgy, hogy a **C** és **C2** pontból induljon ki a masni két szára. Az itt kialakult tompaszög el fog tűnni, amint megkötjük a masnit. Ezután felvesszük az **F** és **F2** pontot, amiket aszimmetrikusan is meg lehet határozni, ezzel hangsúlyozva a végső sziluett aszimmetriáját. Anyagminőségtől is függ, hogy milyen hosszúra vagy szélesre szerkesztjük a masni két szarát. Vastag anyagot csak áthurkolni lehet majd, vékonyabb anyagnál masnit is lehet kötni. Érdeemes kísérletezni és több variációt is kipróbálni.

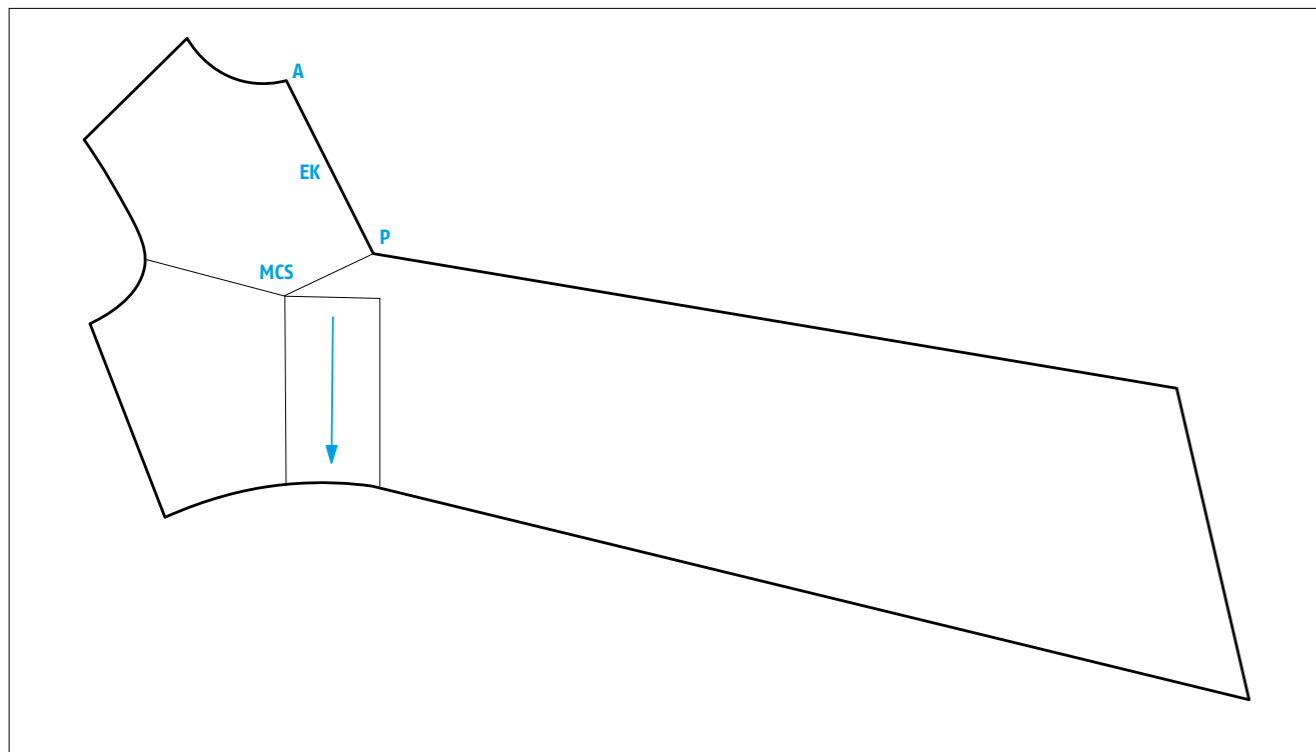
4

A **P** és **P2** pontok az áthelyezni kívánt két formázóvarrás alsó szarainak végpontjai. Az **EK** vonalat a **PP2** illesztési pontig kell összevarrni.

MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

A szűkítő húzásba
helyezésével 2.

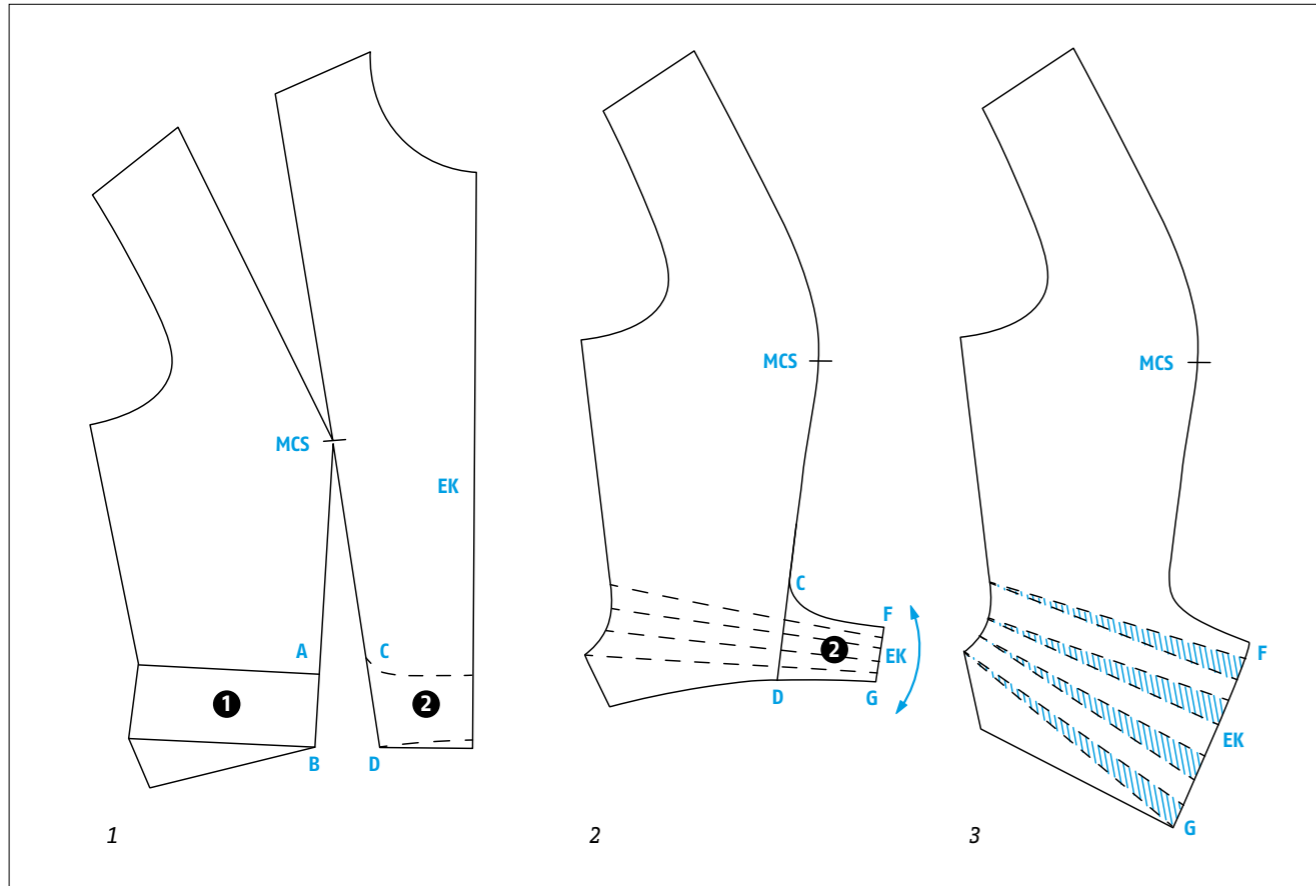

Most egy olyan példa következik, ahol szintén megkötőt alakítunk ki, csak nem a mellvonal felett, hanem a mellvonal alatt és szimmetrikusan.

A kiindulási pont itt is az **EK**-re merőleges **MCS** pontból induló szűkítő. A megkötőt most is úgy alakítjuk ki, hogy a szűkítőt tartalmazza és a szűkítő felső szárának végpontja a **P** pont legyen. Ebben az esetben az **A** és **P** pont között kell összevarrni az **EK** vonalat. A megkötők hosszának és formájának kialakításában csak a fantáziánk, az anyag vastagsága és az anyag szélesség szabhat határt.

CSAVART SZABÁSMINTA 1.

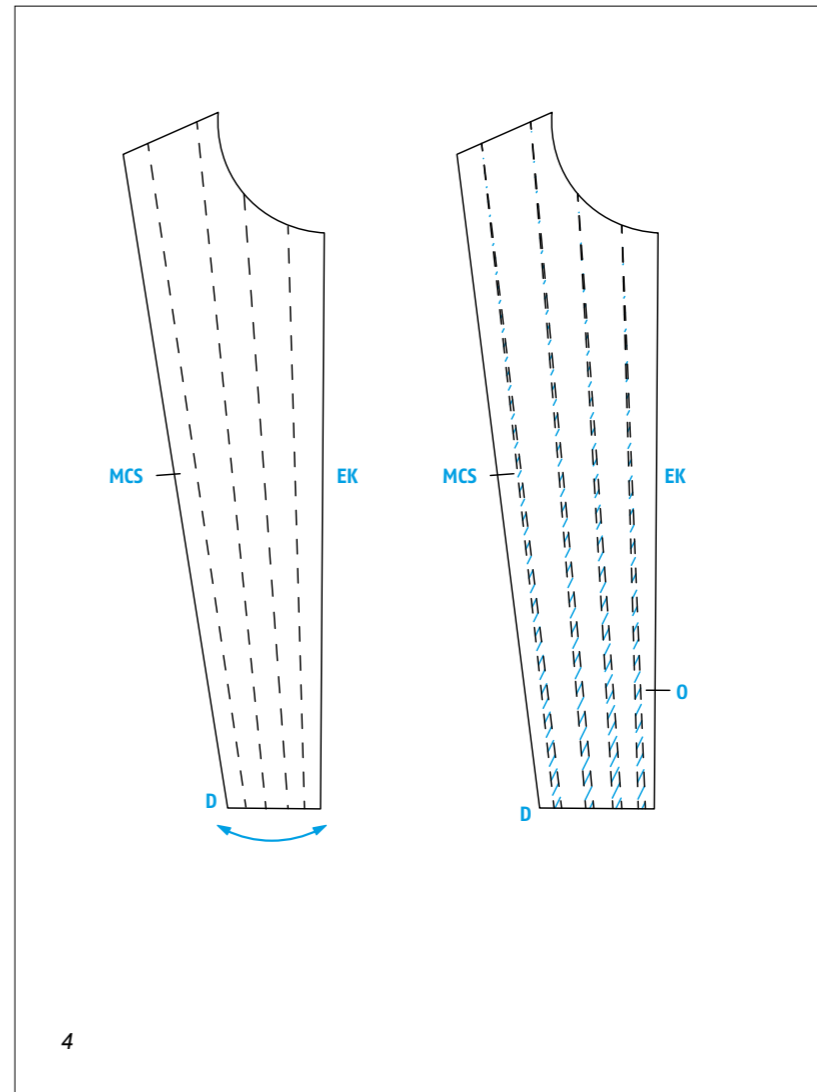
A szabásminta elem elcsavarása izgalmas formaalakítási lehetőséget nyújt, amit kreatívan használva érdekes és innovatív formákat hozhatunk létre. Hagyományosan elsősorban hurkolt alapanyagnál használják az ilyen jellegű megoldásokat, de megfelelő bőséggel számolva és varrástechnológiával szövött kelménél is jól működik.

1

A szabásminta elejét három részre kell osztani a függőleges szűkítő mentén.

2

Először az **AB** és **CD** szakaszokat illesztjük egymáshoz és felveszszük az **FG** pontokat, amelyek az **EK**-n helyezkednek el. A **CD** és **DFG** pontok által határolt rész majd a csavaráson belül helyezkedik el. Ezt a részt csak átmásoljuk, de nem kell leválasztani az eleje közepe szabásmintáról.

4

3

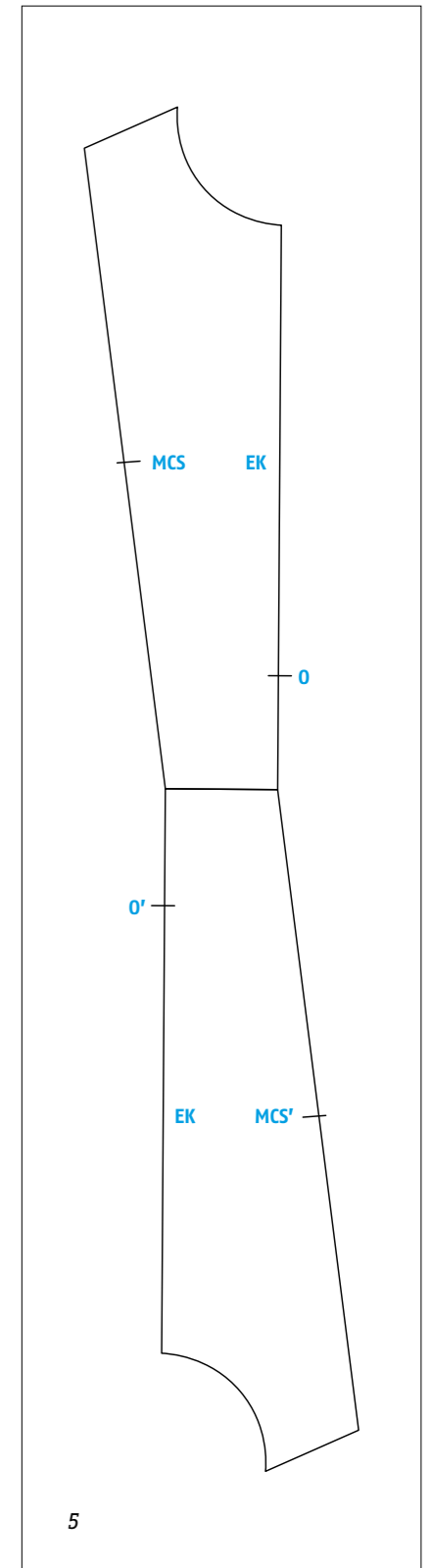
Az **FG** szakaszon kissé kinyitjuk a szabásmintát.

4

A két középső szabásminta elemet is megnyitjuk hosszanti irányú vonalak mentén.

5

Ezt a két elemet az alja vonalánál egymáshoz illesztjük úgy, hogy az egyiket átfordítjuk. A **CD** és **D'C'** vonalak, amik eddig szimmetrikusak voltak, nem egy vonalra esnek, hanem megfordulnak. Itt történik meg a csavarás. A mellékelt ábrák szerint állítjuk össze a szabásmintát. Az Eleje közepe a nyakkörből kiindulva az **OO'** pontig lesz összevarrva.

5

6a

6b

6c

6d

6 A csavarás kialakítása.

CSAVART SZABÁSMINTA 2.

Csavarást nem csak vízszintes irányban végezhetünk, hanem függőlegesen is, például az **EK** mentén.

1

Első lépésként a szűkítőket az alábbi módon helyezzük át: az elején az **EK** vonalra merőlegesen az **MCS** pontból kiindulva. A hátán a vállánál lévő szűkítőt helyezzük át a derékvonalba.

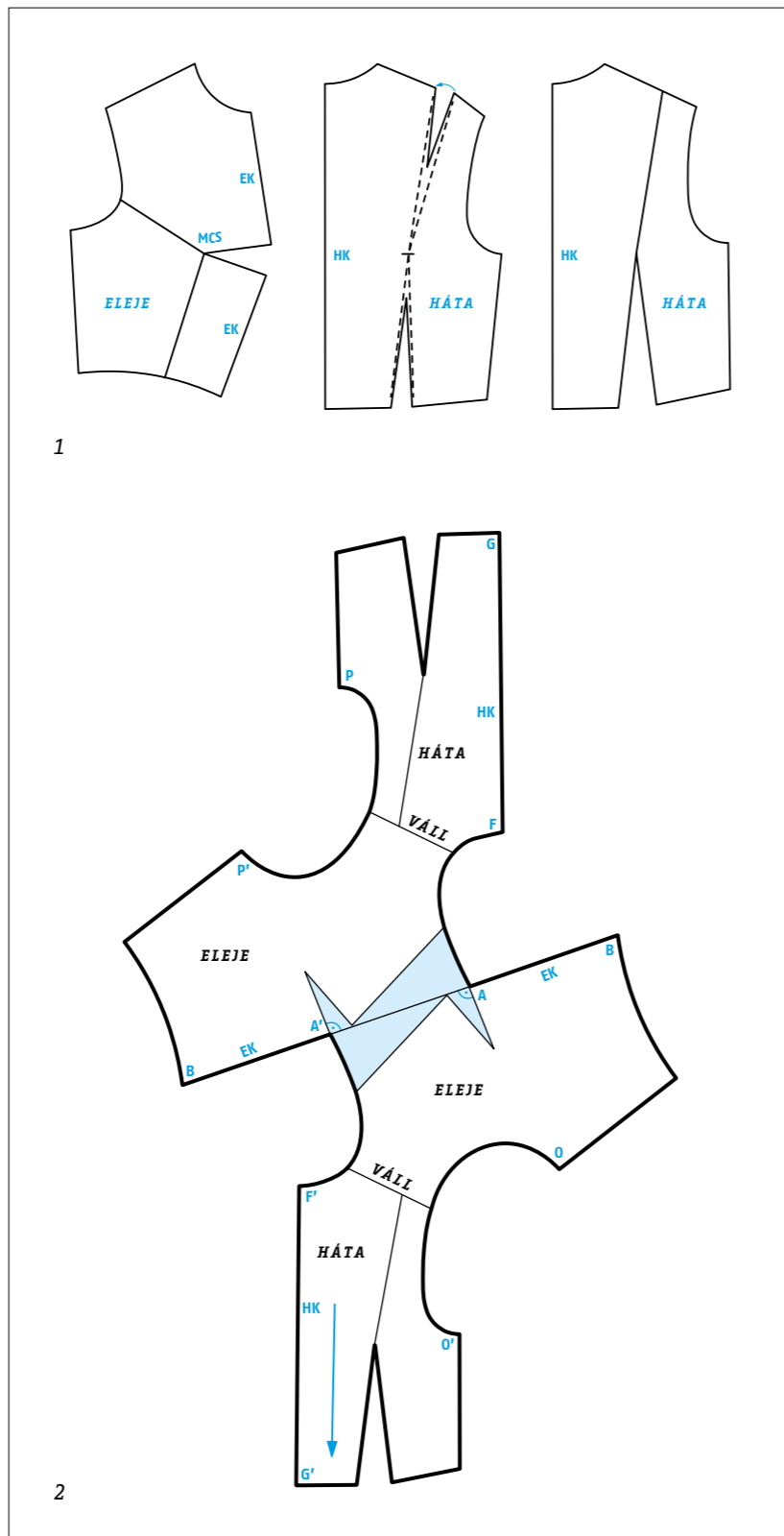
2

A háta és eleje szabásmintákat így a vállánál egyesíteni tudjuk és az elejénél csavartan illesztjük. Az **A** és **A'** pont az elejeszűkítő alsó szárainak végpontjai. **A** és **A'** pontokból indulva merőlegest veszünk fel a szűkítők alsó száraira, ez lesz a csavarás tengelye. Átfordítva egymáshoz illesztjük a két eleje szabásmintát. Az **F** pont **F'**-re, **G** pont **G'**-re, **A** pont **A'**-re, **B** pont **B'**-re illeszkedik. Az **OO'** és **PP'** adja majd a karöltőt.

3

Az összeállítás lépésről lépésre. Az **EK**-n, **HK**-n és az oldalakon lesz varrásvonal.

- kiszabott alkatrész
- jobb eleje bal elejéhez fordítással, csavarással
- a jobb és bal elejének illesztése
- a háta kiterítésével karakteressé válik a csavart rész
- a bal hátrész átfordítása
- az oldalvarrások illesztése

3a

3b

3c

3d

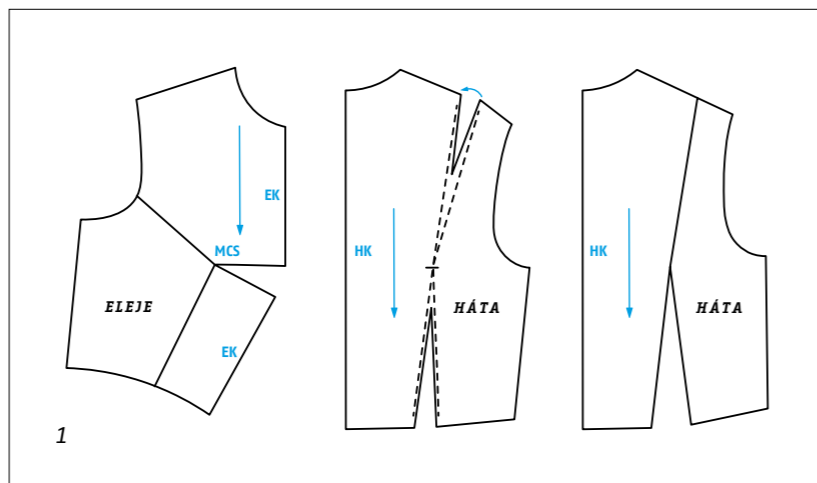

3e

3f

JÁTÉK A SZILUETTEL

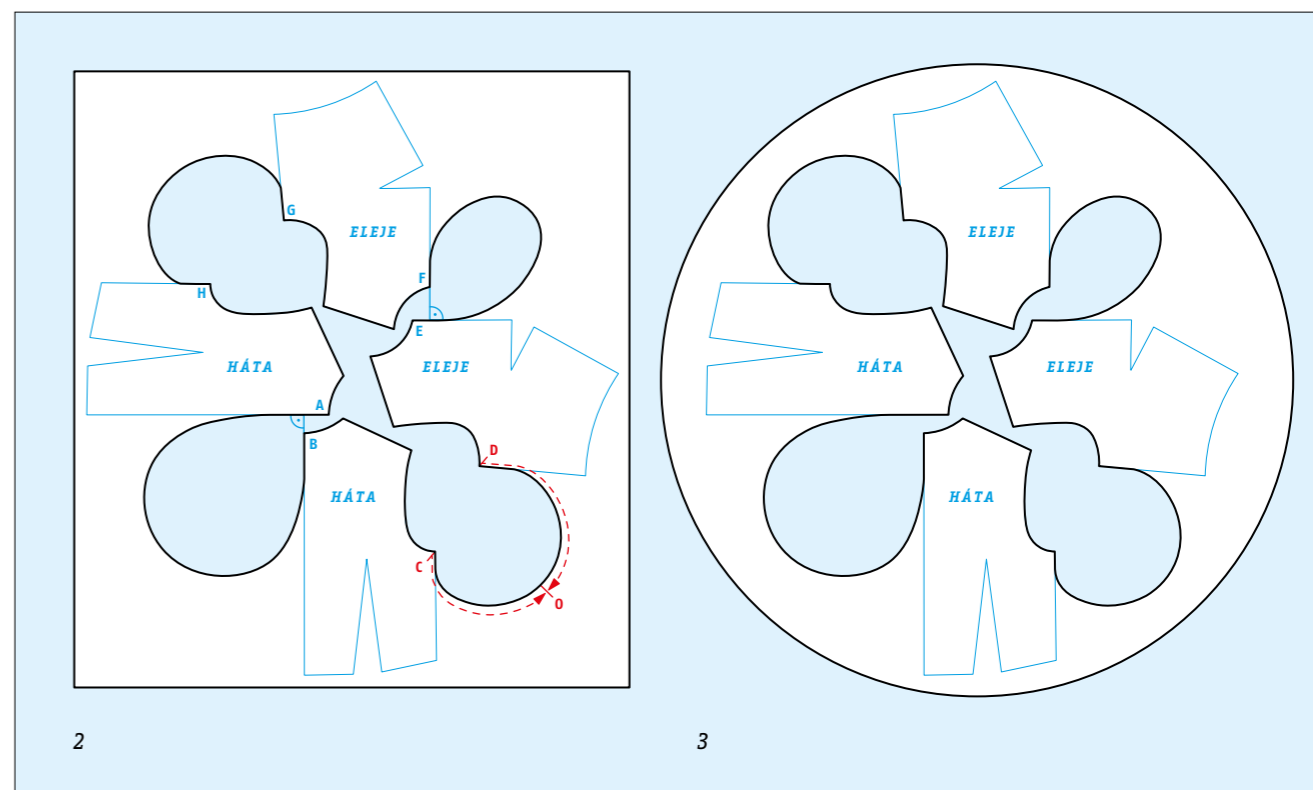

Ha az öltözéket nem úgy fogjuk fel, hogy az tulajdonképpen egy test burkolat, hanem valami olyasmi, amivel üreget képezünk a testnek, akkor egészen érdekes megoldások születhetnek. Ez az alapvetése Julian Roberts Subtraction Cutting, azaz kivonásos szabás elméletének. Roberts elméletét részletesen most nem ismertetem (Free Cutting című online ingyenesen letölthető füzetét viszont mindenkinek ajánlom), de az alábbi szabásminta, az úgynevezett piramis ruha jó kiindulópont lehet hasonló gondolkodás elsajátításához.

Az alábbi forma remekül használható nem csak téglalap, négyzet, de kör vagy akár háromszög alapformához is.

1

Az eleje és háta szabásmintákon a szűkítőket az EK, illetve a derék vonal felé helyezzük át a bemutatott módon.

2

Ezután tetszőlegesen felhelyezzük az eleje és háta szabásmintákat az alábbiak szerint:

- Az **EK** vonalak és **HK** vonalak merőlegesek lesznek egymásra.
- A jobb és baloldal **EK** és **HK** egymás mellé kerül, így a karöltők is a megfelelő helyre fognak kerülni.
- A vállvonalakat és a nyakkör részeit úgy közelítsük egymáshoz az ábrán látható módon, hogy a varrasszélességek is felérjenek majd.

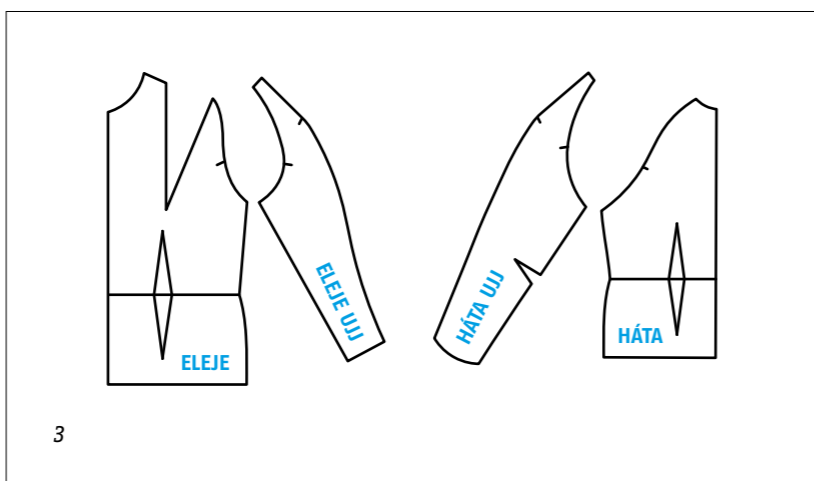
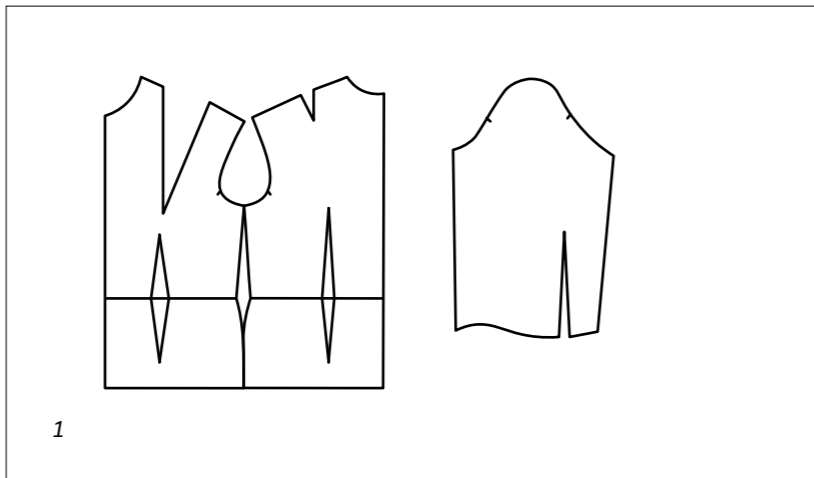
d. A nyaktőpontból kiindulva, illetve a karöltőnél minimum 2-3 cm távolságban kövessük az **EK**, **HK** és oldal szabásvonalakat, majd egy görbe vonallal kössük össze a megfelelő szabásvonalakat. Fontos, hogy ezekben az íves vonalakban ne legyen törés vagy szöglet. Ezek a vonalak lesznek összevarrva a felezőpontokig. A **CD** pontoknál mutatja az ábra a varrásirányt. A **CO** és **DO** szakaszt rögzítjük egymáshoz úgy, hogy a varrások **CD**-től **O**-ig tart. A **O** pont valahol a görbe közepén lesz.

3

Kör befoglaló forma is választható.

AZ UJJA SZABÁSMINTA

Az alapok

1

A BEVARRT UJJ

Az egyik leggyakoribb ujj típus a bevarrt ujj, amely testkövető kialakítása mellett is szabad mozgást enged a karnak. A karöltő mélysége és elhelyezkedése, valamint az ujjív magasságának és vonalának meghatározása kulcsfontosságú a kívánt eredmény eléréséhez.

2

A T-SZABÁSÚ UJJ

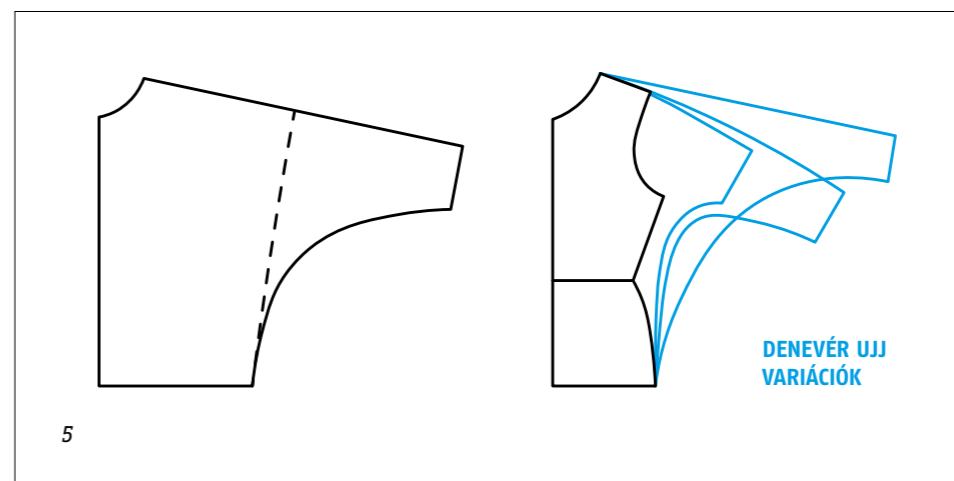
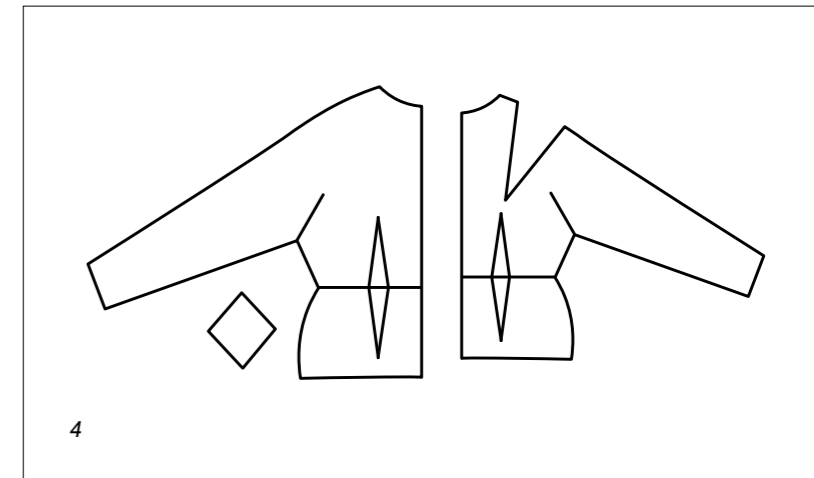
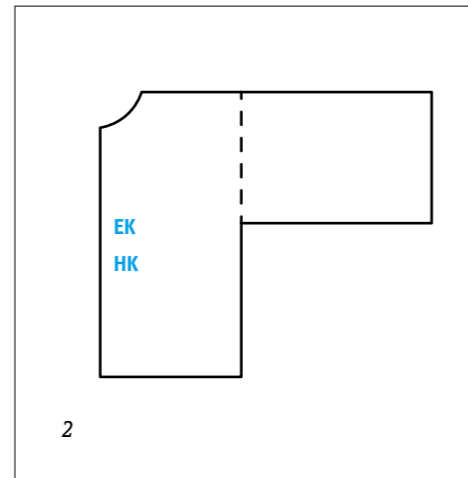
Az egyik legősibb ujj típus. Mivel hulladék keletkezése nélkül is kialakítható (tehát ideális zero-waste megoldásokhoz) előszeretettel használták már évezredekkel ezelőtt is. Mivel különösebb szabászati ismeretet nem igényel kialakítása és minimális varrást tesz csak szükségessé, a népviseleteknél is az egyik legkedveltebb ujj típus.

3

RAGLÁN UJJ

A bevarrt ujjnál kevesebb mozgást enged a karnak, viszont szép ejtett vállú sziluettet eredményez. Ha bővebb, nagyvonalúbb formát alakítunk ki raglán megoldással, több méretre és alkatra használható sikeresen ugyanaz a szabásminta, mint hasonló léptékű bevarrt ujjú verziója az adott sziluettnek.

Az ábrán szövött anyagra készült raglán szabásminta látható, bár manapság főleg kötött, jersey típusú vagy rugalmas anyagoknál kedveltebb a használata.

4

JAPÁN UJJ

A T-szabású ujj módosított verziója. Jellemzője egy kis rombusz alakú honalj-betét szabásminta elem, amely megnöveli a kar mozgásterét.

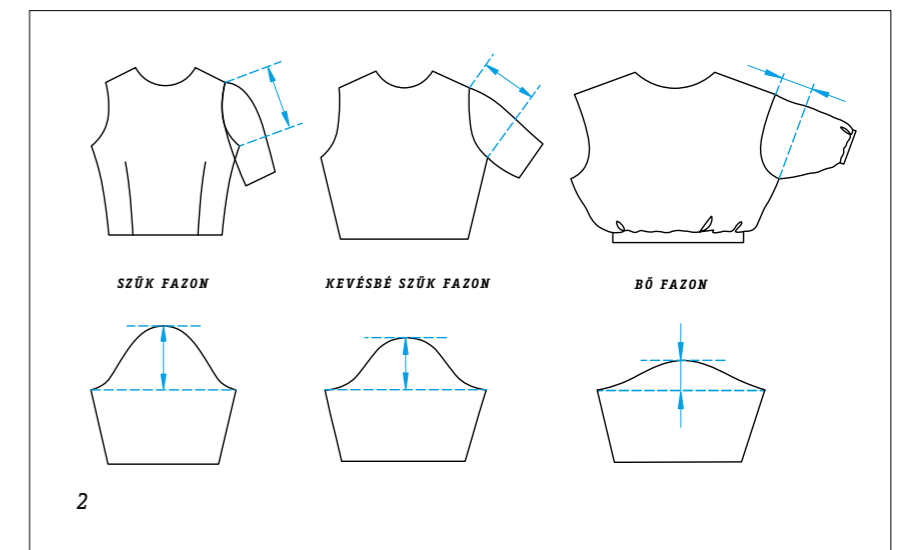
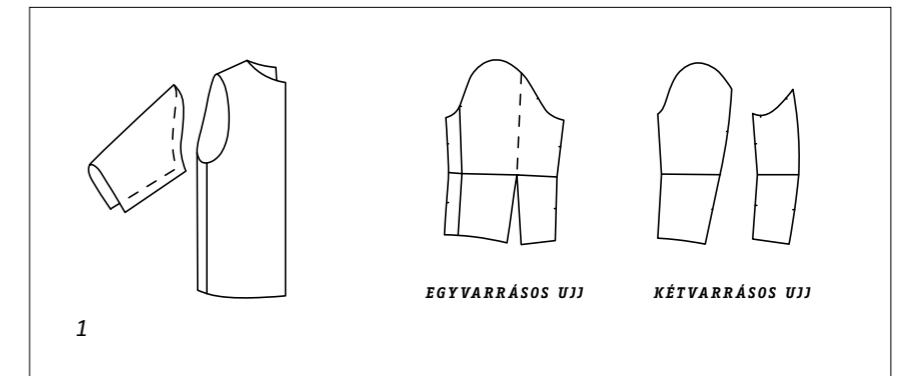
5

DENEVÉR UJJ

Szintén a T-szabású ujjból fejlődött ki, annak egy verziója. A legtöbbször azért találunk rajta plusz szabásvonalat, hogy a szabászati hulladékot minimalizálják, és jobb anyaghányaddal lehessen előállítani a kívánt öltözetet, de egyébként ez az ujj típus is egybeszabható a testtel.

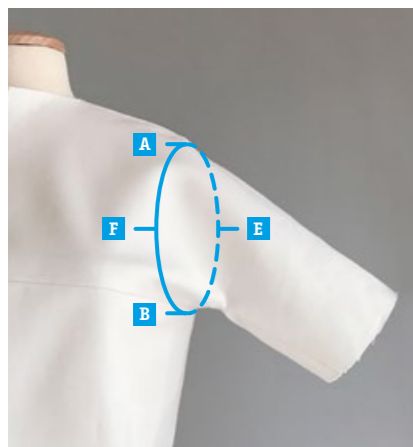
AZ ALAP BEVARRT UJJA SZABÁSMINTA

1
Az alap bevarrt ujj szabásmintának is hagyományosan két verziója van: lehet egy vagy kétvarrásos ujj. Az ujj sziluett ennél az alaptípusnál variálható a legjobban, talán ezért is olyan népszerű. Lehet puffos vagy szögletes, szűk vagy bő.

2
A ruhadarab fazonja bőség szerint meghatározza az ujjív magasságát és az ujj és a test által bezárt szöget.

A KARÖLTŐ ÉS A BEVARRT UJJ LOGIKÁJA

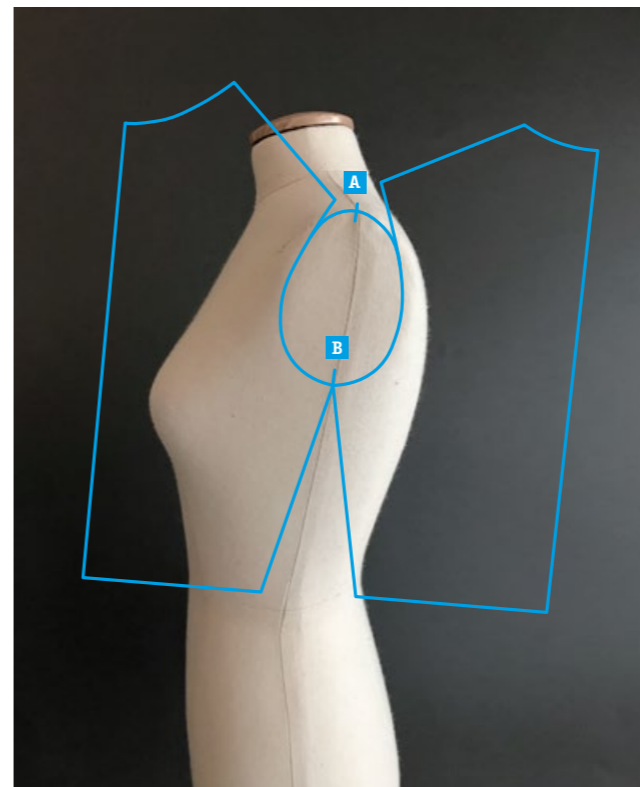
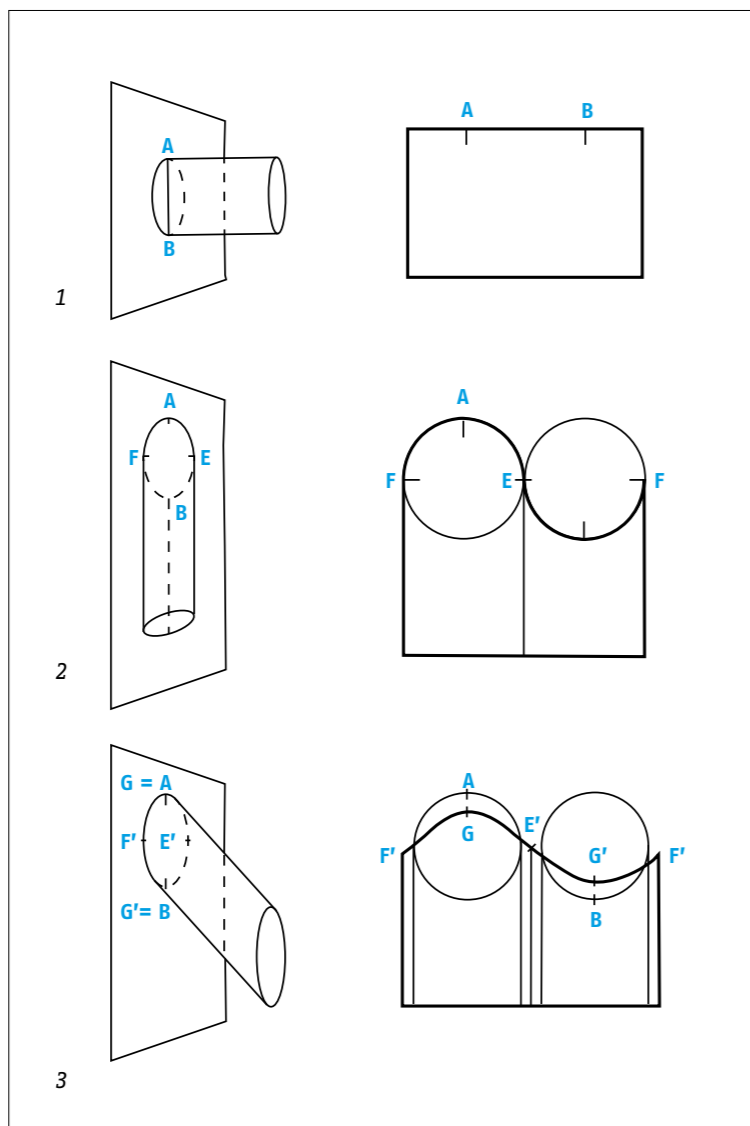
A karok beburkolásának és a karöltő kialakításának logikája egy egyszerű hengerrel magyarázható el a legegyszerűbben.

1

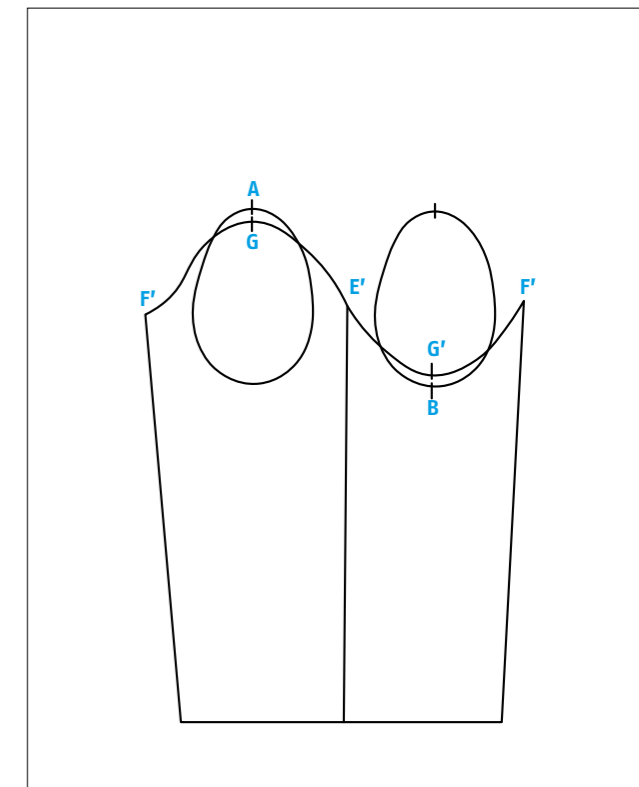
A síkra merőleges henger szabásmintája

2

Ha a henger a síkkal 0° -ot zár be, a fenti szabásminta a következőképpen módosul. **$FAE = EBF$**
 $FAE = F'GE' = E'G'F'$ távolságokkal. Összeállításnál **G** illeszkedik **A**-ra és **G'** illeszkedik **B**-re.

4a

4b

3

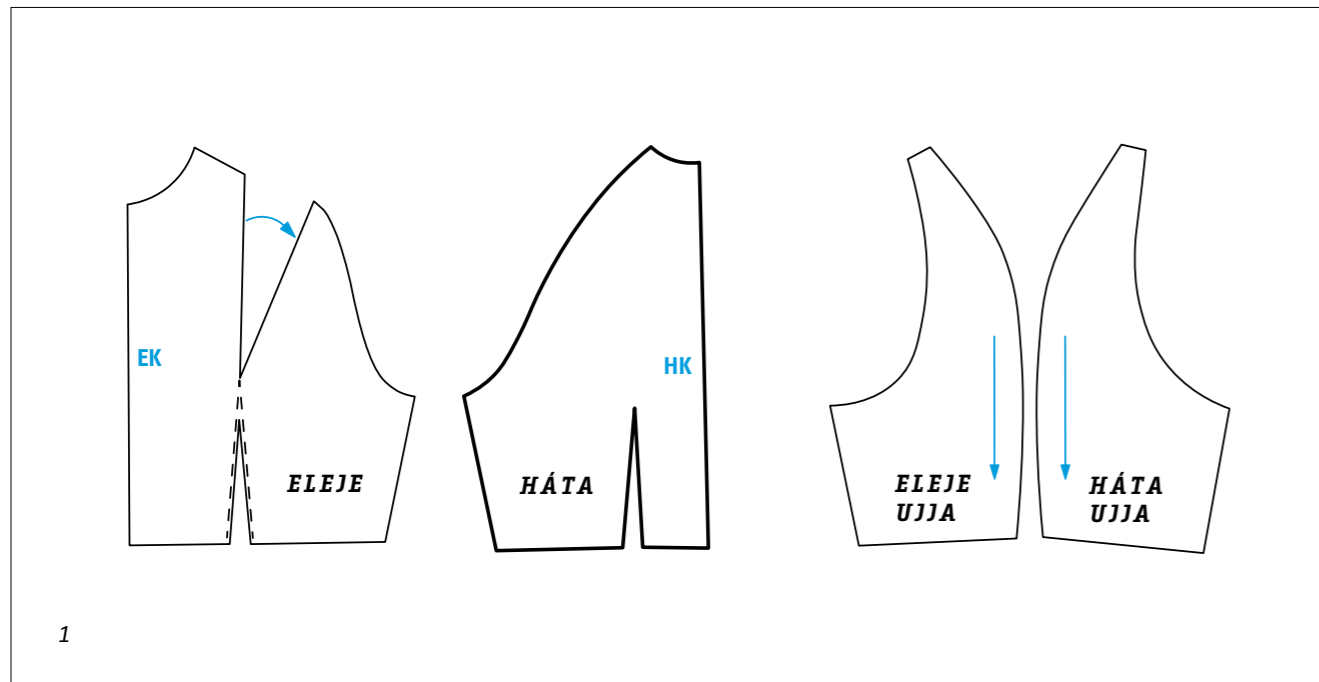
Ha a henger dőlésszöge 90° -nál kisebb, akkor az **$AG = BG'$** távolságával és meghatározza a dőlésszöget. Minél nagyobb az **AG** távolság, annál kisebb a dőlésszög.

4

Ezután már könnyebben megérthető a bevarrt ujj szabásmintája. Itt ugyanazokat a jelöléseket használtam, mint a henger esetében. Itt azonban a váll keresztmetszete nem szabályos kör és a sík sem lapos, hanem ráidomul a testre az oldal- és a vállvarrás segítségével.

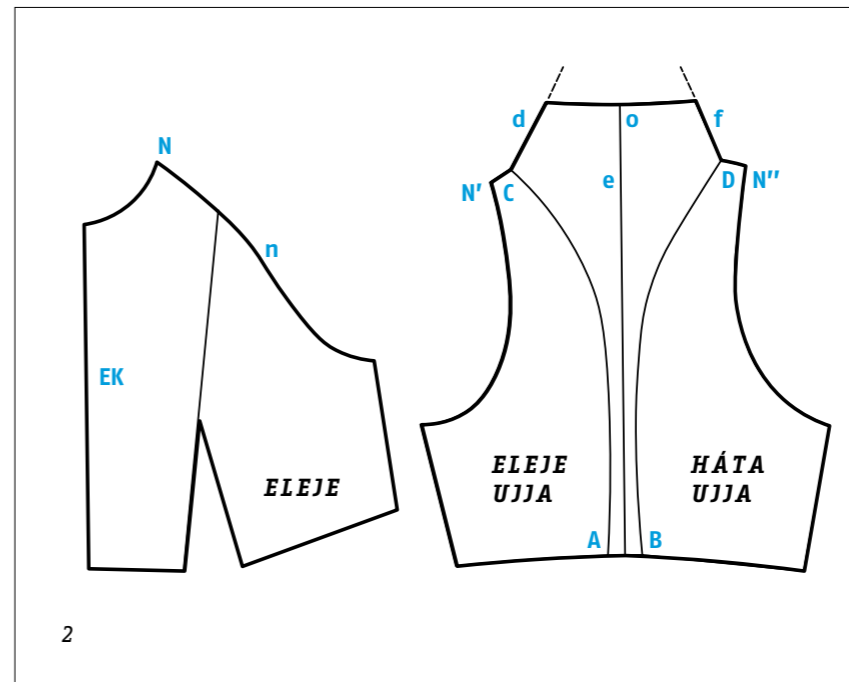
Az ujjívmagasság soha nem egyenlő a karöltő magassággal, és emiatt a karöltő kerület sem azonos az ujjív hosszával, mert a váll kerekessége miatt a bevarrt ujjnál az ujjív felső vonalának hossza 1-3 cm-el is több lehet, amit varrásnál enyhén behúzzunk. Ezután már bármilyen szerkesztési alapelvet válasszunk is, Müller, Aldrich, draping stb., értelmezni is tudjuk, ami modellezésnél nagy segítség lehet.

EGYSZERŰ RAGLÁN UJJ VARIÁCIÓ

Egy egyszerű ujj manipulációt mutatok be a következőkben. Raglán alap szabásmintából indulunk ki, ahol első lépésként a szűkítőket a derék vonal felé kell áthelyezni, ha az alap szabásmintánál, amit használunk az eleje szabásmintának az ujj felé is van szűkítője.

1 Szövött anyagnál a raglán szabásminta ujj mindig két részből áll, tehát a nyaktöből kiindulva a vállon keresztül halad egy szabásvonal. A törekvésem az volt most, hogy kiiktassam ezt a szabásvonalat.

2 Ezért meghatároztam **e**-t, ami az ujj szabásminta elem közep tengelye lett, és az **AC** és **BD** pontok által meghatározott szabásvonal ennek a tengelynek a térbeli vetületei a karon. Az **A** és **B** közötti távolság pusztán kényelmi bőség, akár el is hagyható.

A **d** és **f** vonalat úgy kaptam meg, hogy a **DN''** illetve **CN'** szakaszokat tükröztem a **D** és **C** pontokra. A **d** és **f** hosszát érdemes a szabásbabán meghatározni. A váll elhelyezkedése fogja meghatározni azt az intervallumot, ahol az **O** pont elhelyezkedhet az **n** szakaszon. Az **e**, **d** és **f** szakaszok hosszának változtatásával különböző eredményeket hozhatunk létre. A háta szabásminta változatlan maradt.

T-UJJ VARIÁCIÓ

A T-szabás az egyik legősibb és legegyszerűbb megoldás a felsőtest beburkolására. Előnye, hogy minimális szabással, akár hulladék keletkezése nélkül is létrehozható. Hátránya, hogy alapvetően bő fazon, hiszen karöltővel nem rendelkezik, ezért több kényelmi bőséget igényel.

Ezúttal arra törekedtem, hogy a T-ujj jellegzetes sziluettjét megtartva a testet jobban követő fazont hozzak létre, minél szűkebb ujjakkal.

1

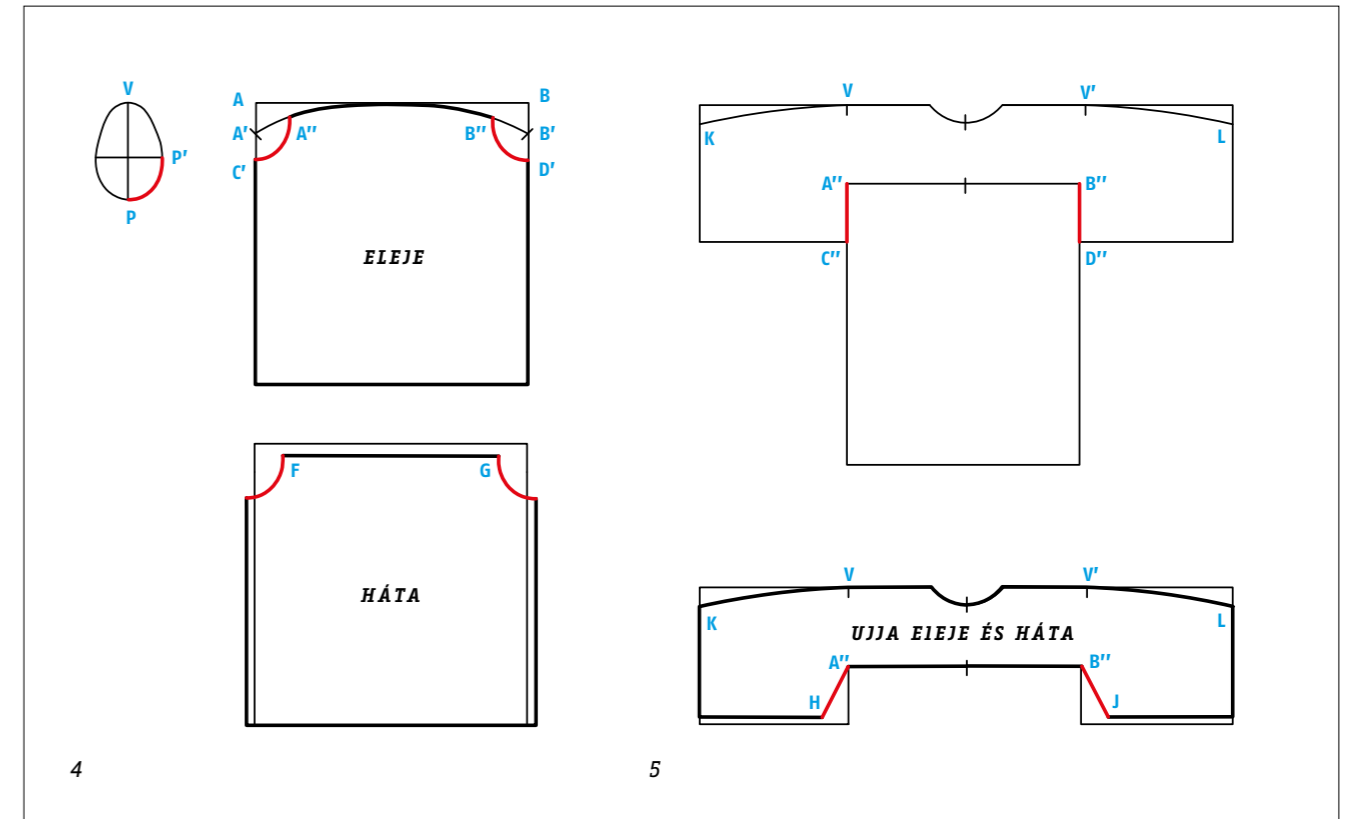
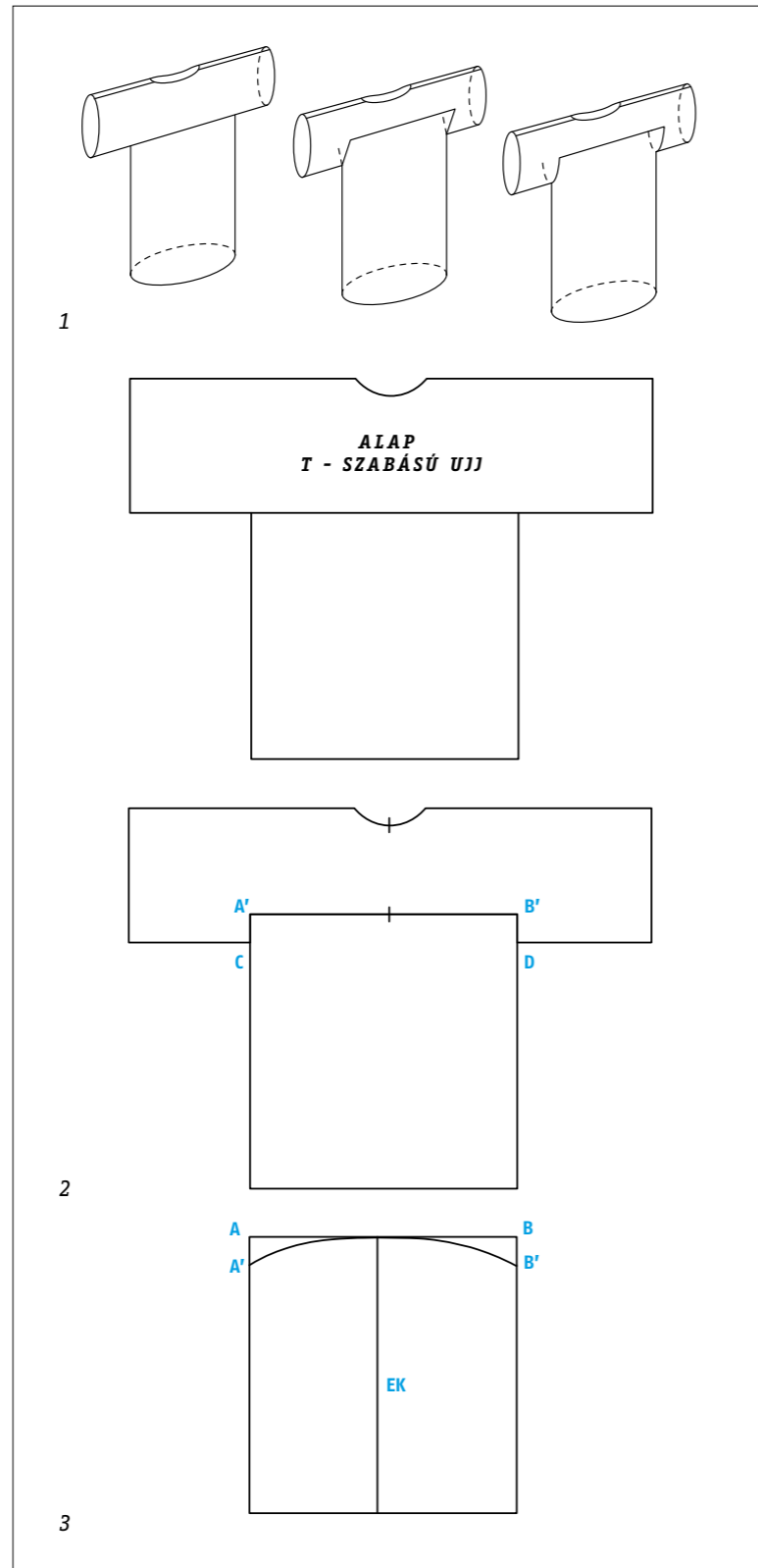
Az alábbi lépéseknél jól látható, ahogy a kar és a test találkozásának keresztmetszetét, a karöltőt felhasználva átalakul a szabásminta.

2

Felvesszük az **A** és **B** pontot úgy, hogy **AC** és **BD** szakaszok hossza tetszőleges, de az **AB** vonal közel kell legyen a mellvonalhoz, mert mellformázót helyezünk el benne később.

3

Az **AC** és **BD** szakaszok a háta szabásmintánál is megismétlődnek, azonban az elején mellformázó is be lett iktatva. Ez az **A'** és **B'** meghatározásával érhető el.

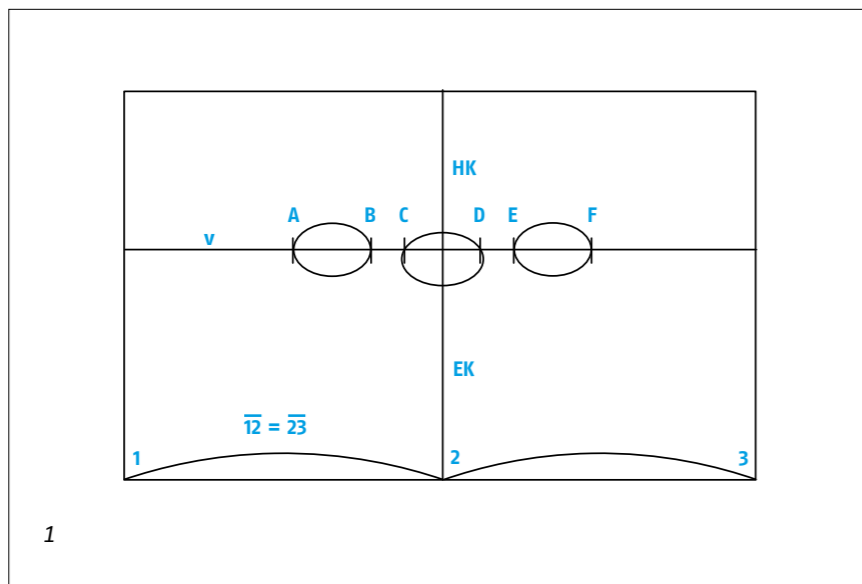
4

Az alábbi ovális a karöltő, tehát a kar és a test találkozásának sematikus keresztmetszete. **PP'** lesz az a szakasz, ami az eleje szabásmintára esik. Felmérve ezt a szakaszt, megkapjuk **C''A''**, illetve **D''B''** szakaszt. A háta szabásminta nagyon hasonló ehhez, csak az íves mellformázó hiányzik. **FG** és **A''B''** szakaszok hossza megegyezik. Ez különösen praktikus az ujj kialakításánál, hiszen így az eleje és háta ujj szabásminta megegyezik majd. Az eleje és háta oldalak hosszát is egyeztetni kell.

5

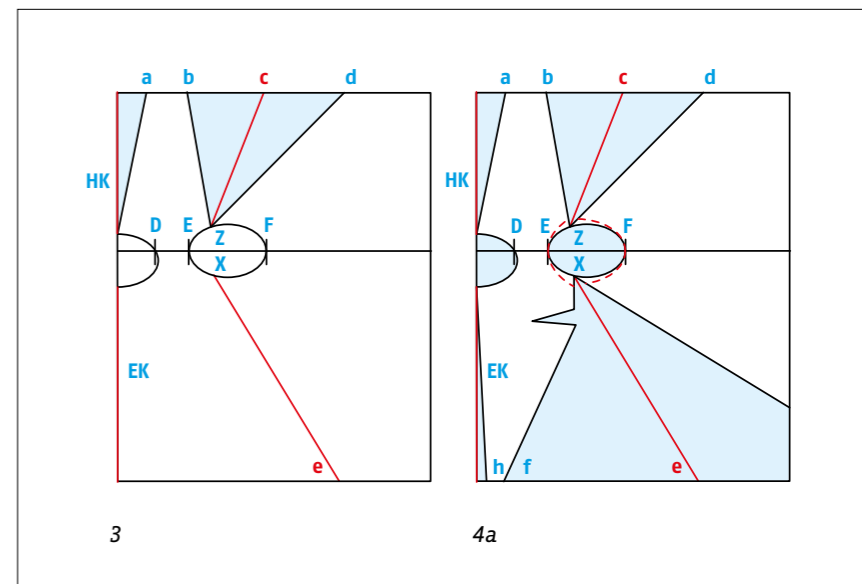
A T-ujjat tovább szűkíthetjük a vállpontból indulva (**V** és **V'**), így megkapjuk **K** és **L** pontokat. Az ujj szabásmintát tovább finomíthatjuk, ha a karöltőnél keletkező anyagtöbbletet is elveszjük. **A''C''** és **A''H** valamint **B''D''** és **B''J** szakaszok hossza megegyezik. Az egyforma hosszúságú szakaszokat pirossal jelöltem. **H** és **C''**, valamint **J** és **D''** illeszkedni fog, amely megformázza a hónalj részt. A háta **F** és **G** pontjai is illeszkedni fognak a háta ujj **A''** és **B''** pontjaira csakúgy, mint a karöltő rész megfelelő pontjai. A végeredmény egy olyan T-fazon, amelynek szűk az ujj, mégis kényelmes mozgást biztosít a kar számára.

A FELSŐTEST BEBURKOLÁSÁNAK LOGIKÁJA

1
A kiindulópont egy olyan sík, amelynek egyik paramétere a 2x oldalhossz + vállszélesség, másik paramétere az **EK+HK**. Az **EK** és **HK** határozza meg a függőleges tengelyt, míg a **v** lesz a vízszintes tengely, amely meghatározza majd a váll- és az oldalvonalakat. **1-2** és **2-3** távolsága megegyezik, az **EK-HK** tengely pontosan felezi. A **v** vonalat nem teljesen középre helyeztem el, mert a mell miatt az elején nagyobb anyagtömegre lesz szükség. **A-B** és **E-F** által határolt oválisok a karöltők, a **C** és **D** által határolt ovális a nyakkör lesz. **BC** és **DE** távolsága a két váll hosszát határozza meg.

2
Ha az oválisokat kivágjuk és ráhelyezzük a szabásbabára, máris kapunk egyfajta burkolatot, amin van nyílás a fejnek és a karoknak. Azonban ennél a test formáját jobban követő burkolatot szeretnénk kapni, ezért további lépések szükségesek.

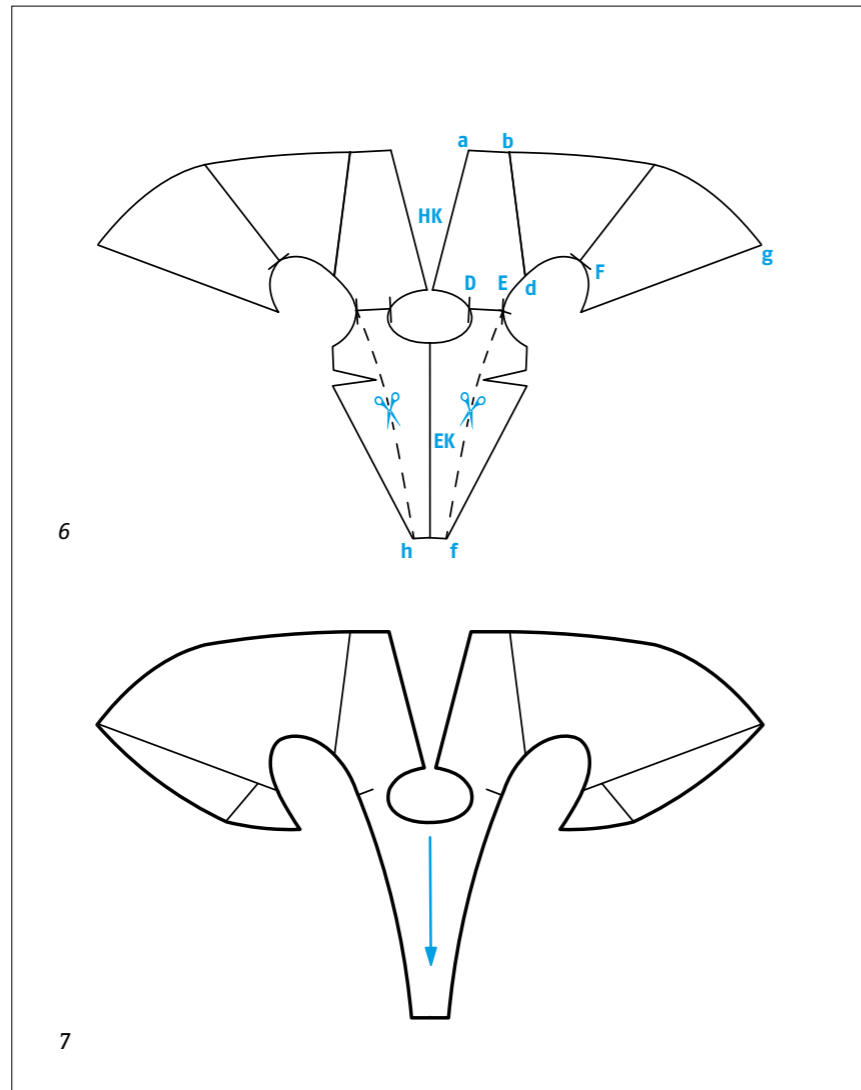
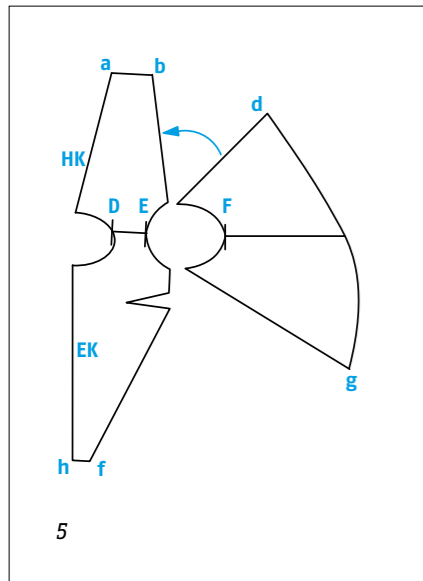

3
Az anyag többletet szűkítések mentén tudjuk elvenni. A szűkítőket a karöltő és nyakkörként funkcionáló oválisokba lehet bevezetni. Innentől csak a szabásminta jobb fele látható és pirossal vannak jelölve a fő szűkítők középvonalai, ami az **EK**, **HK** a **c** és az **e** vonalak. Az **f** vonal keresztülhalad a mell oldalsó részén, ezért ott érdemes beiktatni még egy plusz szűkítőt is azért, hogy a végső sziluett kövesse a mell formáját. Az **f** éppen ezért kiterítve nem lesz egyenes. (Egy további lépéssel ezt a szűkítőt is át tudjuk helyezni úgy, hogy csak egyetlen szabásvonalat kapjunk.)

4
Azt, hogy mennyi anyag többletet lehet elvenni, érdemes a szabásbabán meghatározni. Ehhez használhatunk molinót, de papírral sem túl nehéz dolgozni. Az **EK**, **HK** **c** és **e** mentén bevágjuk a papírt és egymásra lapoljuk, amíg el nem vettük az anyag többletet.

Az ábrán pirossal van jelölve a karöltő korrekciója. A fotón jól látszik, hogy ekkora anyag többlet megszüntetésével az íves karöltők csúcossá válnak. Ezeket a csúcsoakat korrigálni kell.

5

Miután kiterítjük a szabásmintát, le kell tisztáznunk és egyeztetnünk kell a vonalakat. Az **f** és **g** vonalak, majd a **d** és **b** vonalak hosszát egyeztetjük. Ez a forma még nem teljesen követi a testet, de oldalvarrás nélkül hoztuk létre úgy, hogy a szabásminta mindössze egy alkatrészből áll.

6

A mellszűkítőt is áthelyezzük úgy, hogy a mellcsúcsnál szabásvonalat alakítunk ki. Így már be tudjuk zárni ezt a szűkítőt is, és az így keletkezett szabásminta elemet hozzáillesztjük az oldalvonalhoz (**g**).

7

Végül egy olyan szabásmintát kapunk, amely követi a testet, mégis egyetlen alkatrészből áll, és nem tartalmaz szűkítőket. Az anyagszélességen belül (általában 140 cm) szabadon módosítható ez a szabásminta, de arra figyelni kell, hogy a láncfonal irány és az **EK** mindig párhuzamos legyen.

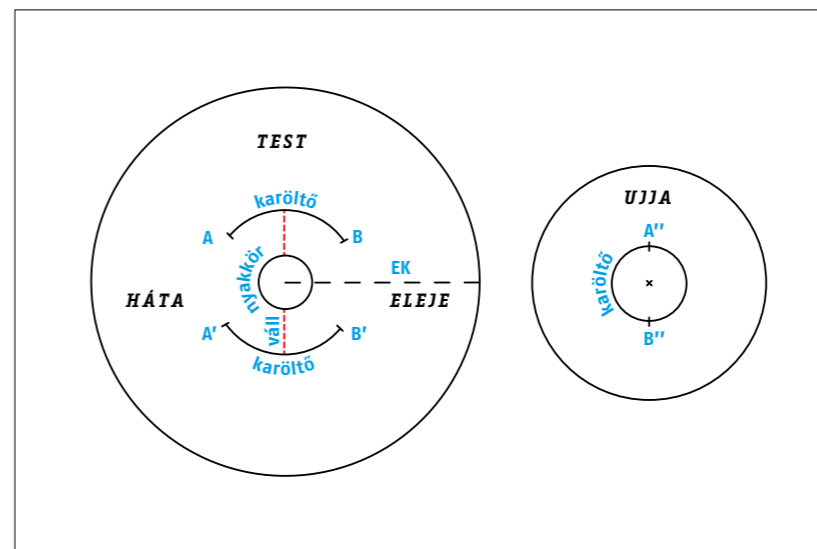
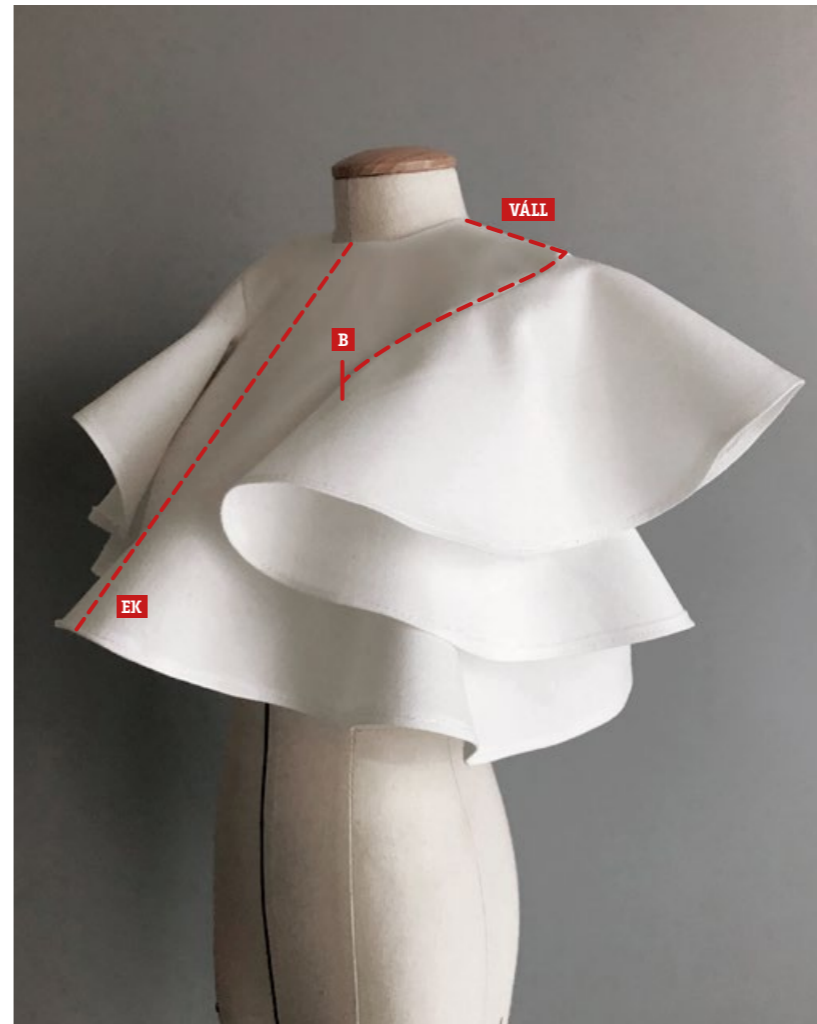

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁKBÓL ÉPÍTKEZÉS

A XX. század végétől a divatban a dekonstruktív szabászati megoldások általánossá váltak. A legtöbb szabászati rendszer olyan formai elemekből építkezik, mint a karöltő, nyakkör, mellszűkítő stb. A tervezők azonban már sokkal szabadabb formai megoldásokat alkalmaznak, ezért a következőkben bemutatok néhány olyan formai kísérletet, ami segít a kreatív gondolkodásban, esetleg inspirációként szolgálhat kreatív modellezéshez, szabáshoz, tervezéshez.

A következő néhány példán keresztül olyan szabásmintákat mutatok be, amelyeknél a kör volt az alapforma. A kört sorolva és léptékét változtatva, köríveken történő bemetszésekkel kísérletezve jöttek létre a különböző sziluettek. Érdekes megfigyelni mekkora hasonlóságot mutatnak a szabásminták, míg a létrejött térbeli formák mennyire eltérnek.

A nyakköríven nem jelöltem hasítékot, vagy bármilyen egyéb varrástechnológiai megoldást, ami a felvételt segíti. Számos megoldás segítheti azt, hogy átférjen a fej, de az alapforma ugyanaz maradjon. A nyakkörívként funkcionáló kör arányainak, méreteinek megváltoztatása is megoldás lehet, amivel például ugyanúgy tovább lehet kísérletezni, mint a karöltő szerepét betöltő ívekkel, körökkel, majd később oválisokkal.

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Kör 1.

Az alábbi ábrán egy alapese-tet láthatunk. Az **EK** vonal jelöli az eleje közepét a szabásmintának. A nyakkör egy szabályos kör, ami a nyak kerületénél 1-2 cm kényelmi bőséggel nagyobb (például gombos hasíték teszi lehetővé, hogy a fej keresztül haladjon rajta), és középen helyezkedik el.

Az **A-B-A'-B'** pontok egy olyan koncentrikus körön helyezkednek el, amelynek távolsága a középső körtől a nyaktőpont és a vállcsúcs távolsága. A két ujjív (karöltő) szintén két kör forma lesz **A''-B''**, amely illeszkedik **A-B** és **A'-B'** bemetszésekre.

A kiterített öltözék

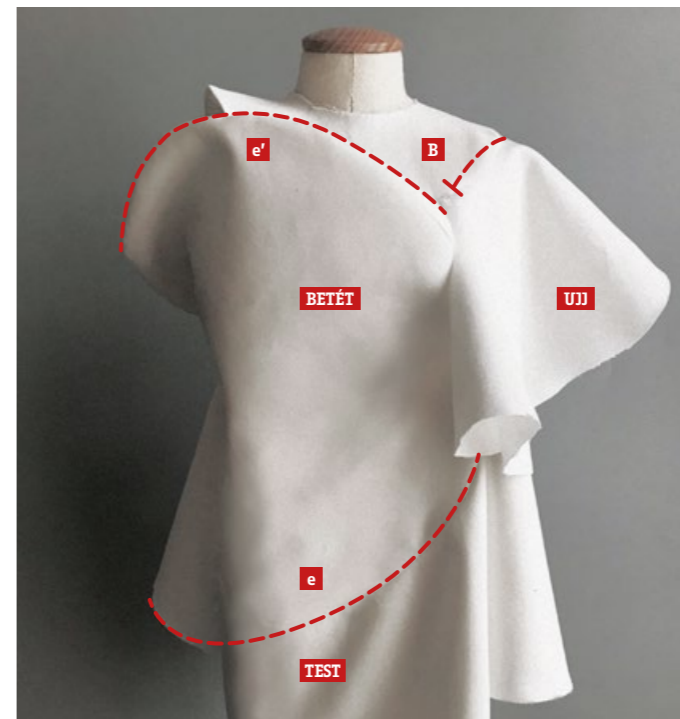
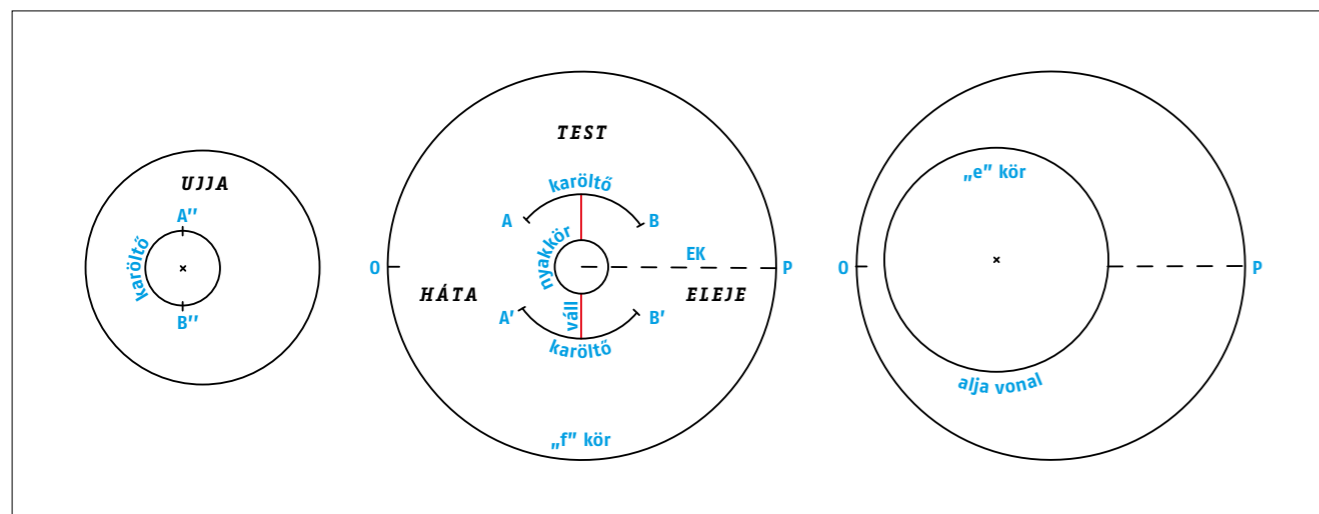

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Kör 2.

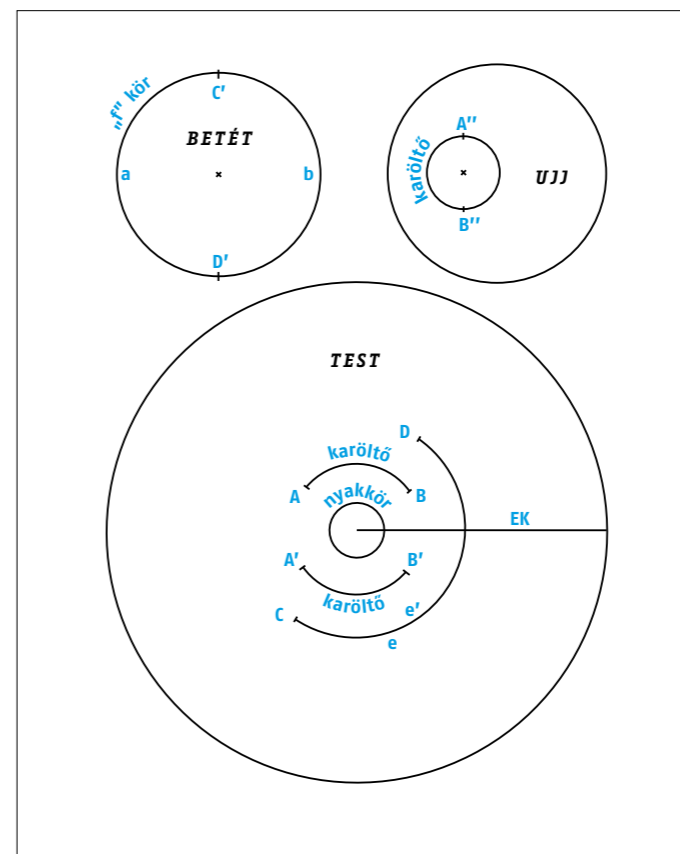
A következő szabásminta az előző továbbfejlesztése. Az ujjánál a karöltőként funkcionáló kör elmozdult a középponttól, és kiegészült a szabásminta egy plusz elemmel.

OP és **O'P'** azonos nagyságú köríven helyezkedik el. Minimum derék-bőség, de a könnyű felvehetőség, és az egyéb hasítékok elkerülése érdekében optimális esetben mellbőséggel azonos kerületű kör lesz az „e” vonal. Az „e” körív lehet középen is, de az alábbi példánál előre tolódott. Az **OP** és **O'P'** pontok illesztésével és a két azonos körív összevarrásával jelentősen megváltozik a sziluett, ami karakteresen eltérő anyagminőség választásával tovább hangsúlyozható.

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Kör 3.

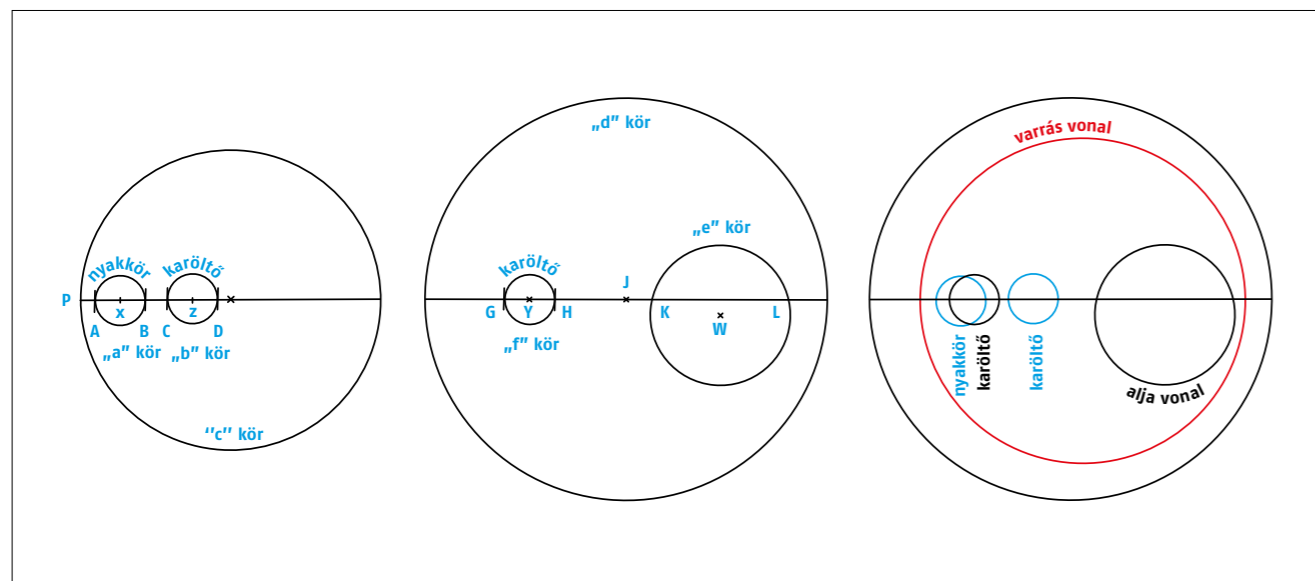
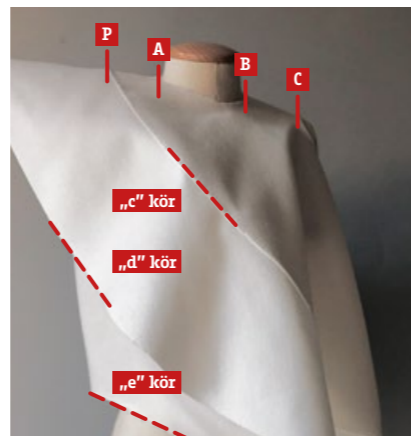

A harmadik variáció aszimmetrikus fazon. A nyakkör itt is a fő szabásmintaelem és közepére került. A nyakkörrel koncentrikus ívek által határolt csipések nem csak a karöltőt adták ez esetben, hanem a sziluett formálására is szolgáltak. A **C** és **D** végponttal jelölt csipés egy tetszőleges, a nyakkörrel koncentrikus körív egy szakasza. Hossza pontosan megegyezik **C'-D'** által meghatározott kör kerületének felével, és ebben az adott példában illeszkednek is az ívek („a” megegyezik „e”-vel, „b” megegyezik „e” vonallal).

Hasonló szabásmintát kapunk, de eltérő eredményt, ha a **C'-D'** által határolt kör egy eltérő körív egy szakaszára kerül. Ilyenkor érdemes lemérni a kör kerületét, majd annak felét felvenni egy tetszőleges, a nyakkörrel koncentrikus köríven.

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Kör 4.

Érdeemes térben gondolkodni, és a szabásminta által határolt síkokat eltolni. Eddig a karöltő – nyakkör – karöltő hármasság mindig egy síkra került. Az alábbi szabásminta megmutatja, mi történik, ha az egyik karöltőt egy másik elemre toljuk át.

Ezesetben „a” kör a nyakkör, „b” az egyik karöltő, „f” a másik karöltő.

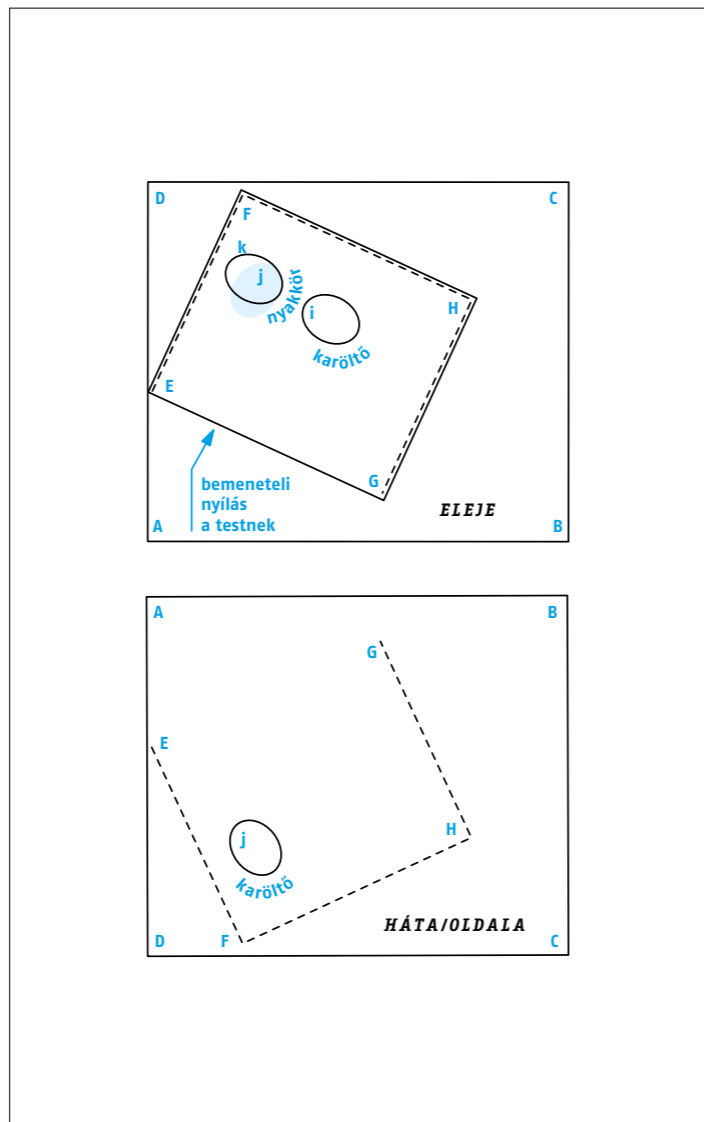
A „d” és „c” körök úgy illeszkednek egymásra, hogy x , z , és y pontok, melyek a körök középpontjai, egy vonalra essenek. BC szakasz az egyik vállvonal, az $AP-PG$ szakasz lesz a másik vállvonal. A „c” körvonal a „d” körhöz rögzül az ábra szerint. Ahhoz, hogy a test szabadon mozogni tudjon a két kör között, „d”-n egy nyílást ejtünk („e”), amely a test kerületénél nagyobb kell, hogy legyen.

Összevarrva,
kiterítve a fenti
módon fedik
egymást a körök

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Téglalap 1.

Az előző szabásminták logikáját követve alakult a következő sziluett, ahol a kör helyett téglalap alakú befoglaló formák dominálnak. A nyakkör és karöltő kialakításához azonban ergonomikusabb, ovális formák célszerűek. Bizonyos szempontból a 48 oldal (Felsőtest beburkolásának logikája fejezet) folytatásának, illetve logikus továbbgondolásának is tekinthetjük a következő szabásmintát.

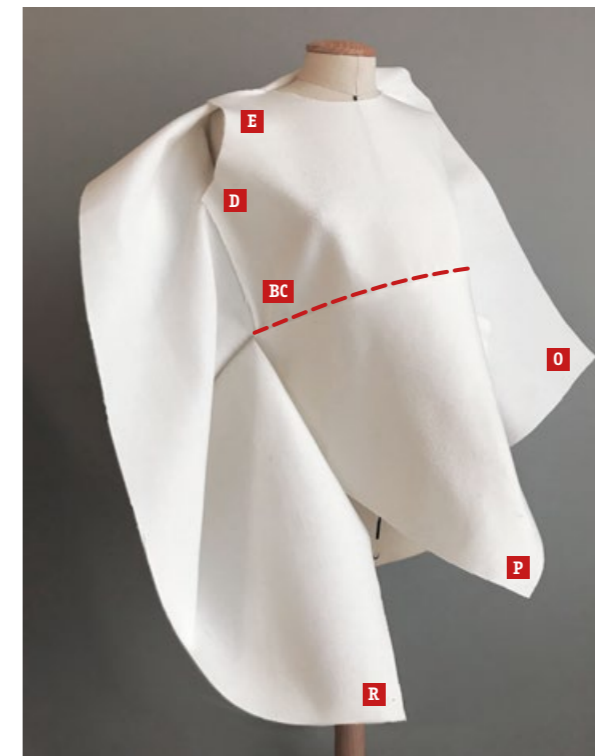
Az **EFGH** téglalap, mint egy hatalmas rátett zseb, három oldalán van rávarrva az **ABCD** téglalapra úgy, hogy **EG** oldalánál van nyitva, ahol bejáratként nyílik meg a felsőtest számára.

Az **EFGH** téglalapon elhelyezkedő **i** ovális lesz az egyik karöltő, **k** ovális a nyakkör, és az **ABCD** téglalapon elhelyezkedő **j** ovális lesz a másik karöltő.

A két téglalap ferde szálirányban van egymáshoz képest elforgatva, hogy a test formáját könnyebben felvegye az öltözék. Ez tovább fokozható, ha **EFGH** nem csak ferde szálirányban kerül felhelyezésre, de ferde szálirányban is van kiszabva.

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Téglalap 2.

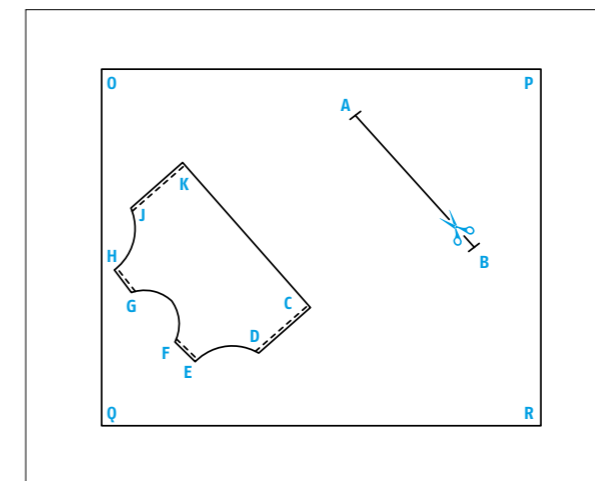
Úgy is tovább lehet fejleszteni egy szabásmintát, hogy bizonyos részletekben hagyományos megoldásokat használunk. Az alábbi szabásmintánál **CDEFGHJK** pontok által meghatározott szűkítő nélküli, mély karöltővel rendelkező eleje alap szabásmintát rögzítünk az alap téglalaphoz (**OPQR**), a **CD, EF, GH, JK** szakaszokon levarrva.

Ez az elem is szabadon módosítható, lehet mélyebb nyakköre, keskenyebb a váll szélessége, rövidebb az eleje közepe. De akár egy T-ujjú alap szabásminta elejét is lehet használni.

AB csípést bárhol felvehetjük az **OPQR** téglalapon, de érdemes pár szabályt betartanunk:

- Az **AB** és **CK** által bezárt szög legyen 90° -nál kisebb
- A két szakasz legközelebbi pontjai minimum 4 cm távolságra legyenek egymástól.
- Az **A** pont legyen közelebb **K** ponthoz, mint **C**-hez, és **B** közelebb **C**-hez, mint **K**-hoz.

Az **AB** csípés külső vonalát rögzítjük varrással a **CK** szakaszhoz, hogy a végső térbeli formát megkapjuk.

EGYSZERŰ GEOMETRIKUS FORMÁK

Téglalap 3.

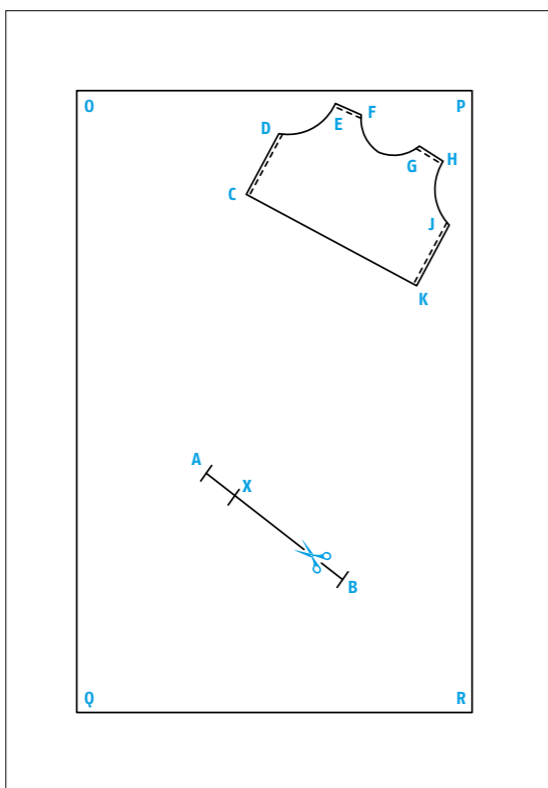
A következő példa jól mutatja, hogy a síkban történő kevés módosítással is jelentősen eltérő eredmény jön létre térben.

Az **OPQR** téglalap hossza és szélessége növekedett, illetve az **AB** bemetszés itt nem rögzül az **CK** vonalhoz, hanem a derékra kerül.

Az **AB** bemetszés hosszára itt új szabályt kell alkalmazni. Az **AB**-nek a csípő kerületének felét minimum el kell érnie. A csípőnél keskenyebb derékra való illeszkedéshez valamilyen rögzítési megoldást kell alkalmazni, amelynek segítségével az **AB** hosszát ideiglenesen le lehet csökkenteni. Ez lehet egy gomb, vagy kapocs **X** pontban. **BX** = derékbőség fele.

A felső rész jobban követi a test formáját, ha **CDEFGHJK** által határolt rész ferde szálirányban kerül kiszabásra. (A fotón egyenes szálirány lett alkalmazva.)

CK és **AB** távolsága minimum egy szoknya hossz kétszerese, mert hátul ebből a részből alakul ki az a szoknya-rész, amit elől az **ABQ** felé eső anyagmennyiség ad majd.

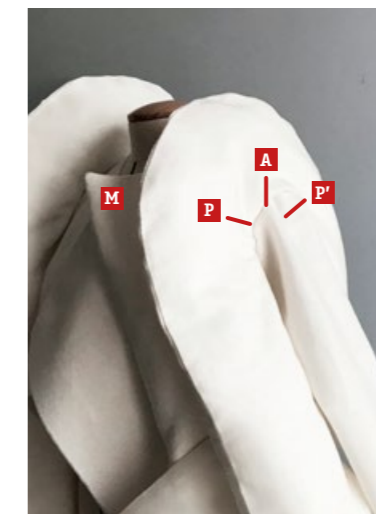
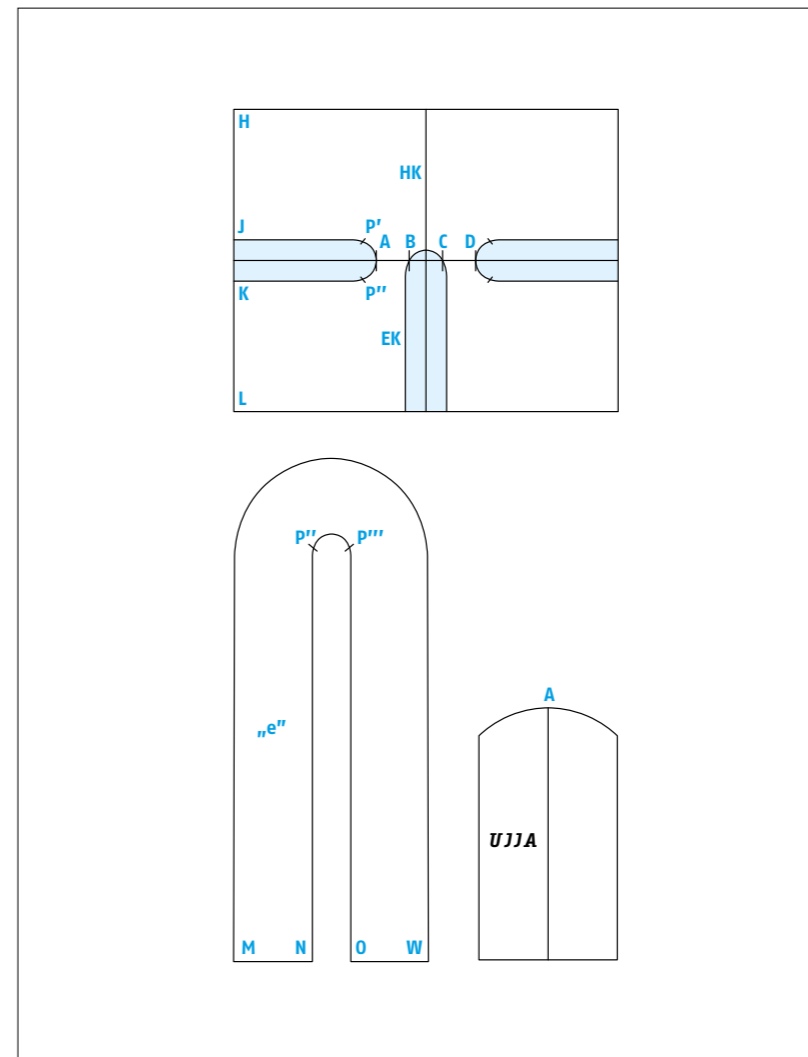

VARIÁCIÓK PUFI FORMÁKRA

Pufi variáció 1.

Formai karakterek megváltozását nem csak különböző vastagságú szövetek felhasználásával lehet elérni, de izgalmas lehetőséget nyújtanak a különböző töltőanyagok, flízok, vagy a toll használata is. A legegyszerűbb megoldás a stepelt anyag, de új perspektívák nyílnak akkor is, ha a szabásminta különböző elemeit kitömjük. Ezzel újabb dimenziót, azaz vastagságot kapnak bizonyos részek.

Az alábbi példánál a már korábban használt egyszerű téglalap módosul annyiban, hogy a nyak és karöltő körei elnyúlnak, és U-alakot formálnak. Ebben az esetben **AB** és **CD** pontok alkotják a váll vonalát, míg **BC** a háta nyakkörívet. Az U vonal jelenik meg, mint fő motívum az e pufi formánál és az ujj kialakításánál is. Ennél a szabásmintánál draping technikát alkalmazunk így a fotók a különböző fázisokat mutatják. A kitömött e elem a vállnál rögzül, és a test, valamint az ujj közé kerül. Az **A** és **P** pontokat illesztve varrjuk össze a szabásmintát.

Ezután **e**-vel bármilyen izgalmas formát létre lehet hozni, a variációknak csak a kreativitásunk szabhat határt. A megfelelő pontokon és szakaszokon varrással rögzíthetjük a kialakított formát.

VARIÁCIÓK PUFI FORMÁKRA

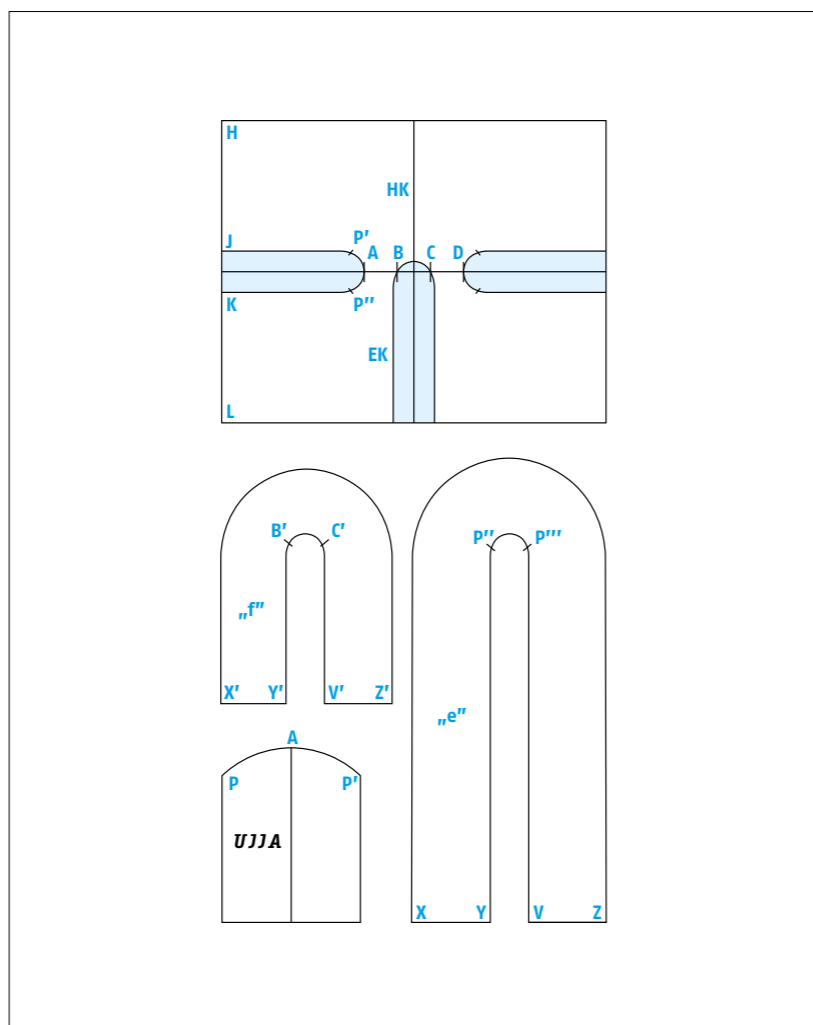
Pufi variáció 2.

Ugyanazokat az elemeket eltérő helyzetben is egymáshoz lehet rögzíteni, így a sziluett is változni fog. A következő példánál módosult **e** helyzete, és egy új elem is megjelenik, **f**. Az **f** forma annyiban különbözik **e**-től, hogy rövidebb, és az **X'Y'** szakasz hossza is kisebb.

Mivel az ujj és a nyakkörív kialakítását azonos U-ív szolgálja, ezért érdemes az ujj és nyakkörív viszonyát átdolgozni. Az előző szabásmintánál a karöltőbe rögzítettük **e**-t, így most az **e** átkerülhet a nyakkörívbe. Egy plusz réteggént jelenik meg **f**, hogy a szabásminta elemek rétegzésével hangsúlyos legyen a sziluett karaktere. Az **e** és **f** forma tulajdonképpen gallékként működik ebben az esetben.

B és **C** pontokat illesztve kell a nyakkörön az **e** és az **f** elemeket rögzíteni.

Az **e** pufi forma itt is szabadon alakítható, az itt bemutatott variáció csak egy megoldás. Ebben az esetben az **XY** és a **VZ** pontokkal meghatározott szakaszok az oldalvarrásba lettek rögzítve.

ÖSSZEFOGLALÓ

A szabásminta készítés folyamata és a modellezés olyan alkotói tevékenység, amelyre nem lehet algoritmust írni. Digitalizált világunkban munkafolyamataink átalakulnak, felgyorsulnak. A szabás-szakrajz készítés mégis egyéni döntések rendszere, alkotói tevékenység. Divattervezőként tisztában vagyok a modellezés művészi aspektusával, amely végül e könyvnek a megírására is inspirált. A szabásminta készítés során a mérnöki precizitás fontos ugyan, de van ennek a tevékenységnek egy olyan játékos oldala, amely nagyon izgalmas.

A bemutatott példák fejlesztik a szerkesztő kreativitását és arra ösztönöznék, hogy bátran merjük átlépni a határainkat és válasszuk a járatlan utat.

MELLÉKLET

MODELL LAP			
CÉG: KREATÍV SZABÁS		SORSZÁM: B-1901	
MINTADARAB MÉRETE: S		MEGNEVEZÉS: Blúz	
SZÉRIA: S, M, L		DÁTUM: 2019.05.01.	
SZÁMOZÁS	TÍPUS	ALKATRÉSZ NEVE	MENNYISÉG
1	alapanyag	eleje íves	2
2	alapanyag	eleje szűkített	1
3	alapanyag	háta	1
4	alapanyag	eleje íves stírcelő	2
5	alapanyag	gombolópánt	1
6	alapanyag	ujja háta stírcelő	1
1	bélés	eleje íves	2
2	bélés	háta	1
3	vetex	ujja	2
4	vetex	eleje	2
5	vetex	ujja	1
			VARRÁSSZÉLESSÉG
			1 cm-es
KELLÉKEK			
MEGJEGYZÉS	MÉRET/DB	JEGYZETEK	
gomb	18-as/1db		
rejtett cipzár	16 cm/1db		

